

Academia Bârlădeană

Anul XXIV, 2(67), Trimestrul 2, 2017

Revistă editată de
Societatea literar-culturală
Academia Bârlădeană

Președinte de onoare:
C. D. Zeletin
Președinte: Elena Monu

Nucii lui Moroșanu. Peisaj de la Verdeș, Bogdana (Tutova), de Veronica Moroșanu.
Colecția C. D. Zeletin.

ZI DE VARĂ

*Deasupra mării limpezi și rotunde
S-apeacă cerul tânăr, stând a glumă,
Și ea tresare dornic și-l pătrunde
Cu strânsul cald al brațelor de spumă.*

*Pe drum senin, din munți bătrâni, de-aiurea,
Un nor subțire, alb, fantastic vine;
Zvâcnind din tot adâncul ei, pădurea
Cu brațe-ntinse-n cale i s-aține.*

*Și cât e zarea, mândrele fânețe
Suspîn-un cântec înțeles și dulce;
Pe sânul lor smălțat în mii de fețe,
Sosește vântul aprig să se culce...*

*Și tu mai stai visând epitalamuri,
Pe câmp de flori și-n aerul fierbinte...
Din sălcii cad perdele lungi de ramuri,
Și iarba-i naltă, moale și cuminte.*

E. Tutoveanu

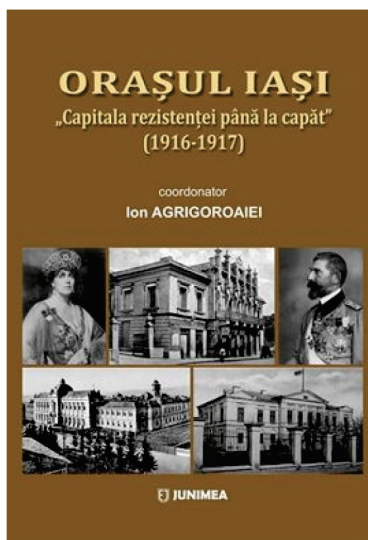
CUPRINS

• Pr. Nicolae DASCĂLU, <i>Părintele Toma Chiricuță, misionarul mărturisitor</i>	3
• C.D. ZELETIN, <i>Virgil Caraivan, Note biografice fugare</i>	5
• <i>Academia Bârlădeană în revista „Cosînzeana”</i>	6
• Simion BOGDĂNESCU, <i>Odată, ca zeii</i>	8
• Elena POPOIU, <i>Culegând din pagini zeletiniene</i>	9
• C.D. ZELETIN, <i>Despre poetul Simion Bogdănescu</i>	10
• Ioan ADAM, <i>Profesorul Ioan Puflea, sub semnul lui „noroc/ soroc”</i>	11
• Mircea COLOȘENCO, <i>Doina Sălăjan – martoră a unui trecut poetic perdant și a altuia recuperat</i>	12
• Ion N. OPREA, <i>Cenaclul literar „Al. Vlahuță” din Bârlad reactivat</i>	14
• Gen.(r) Iosif RUS, <i>Smaranda Brăescu, eroina de la Hănțești</i>	16
• Teodor OANCĂ, <i>Ciorapi și șosete</i>	18
• Adrian VOICA, <i>Un dialog al cuvintelor</i>	19
• Mircea COLOȘENCO, <i>Vasile Lovinescu versus doctrinar hermeneutic (Ion Creangă – Ignațiu de Loyola)</i>	20
• Ghiță CRISTIAN, <i>Nemuritorul „Erou necunoscut” al Bârladului</i>	23
• Nicu APOSTOL, <i>Povești și povestitori, într-un proiect educațional „de poveste”</i>	24
• ARAMIN, <i>Dimitrie Cantemir. Două sute de ani de la moartea lui: 1723 – 1923</i>	25
• Ion N. OPREA, <i>Carte revanșă la „Nif-Nif, Naf-Naf, Nuf-Nuf și alții ca ei”, primesc un „Hiporebus” cu îndemnul „Pe cai, înainte!”</i>	27
• Marian ROTARU, <i>Însemnări (VI)</i>	28

VIATA ACADEMIEI

(martie - iunie 2017)

Duminică, 26 martie 2017, ora 11, s-a desfășurat, la sediul Academiei Bârlădene, prima reuniune de primăvară a anului, având ca subiect Unirea Basarabiei cu România, din 27 martie 1918. În prima parte a manifestării, numerosul public prezent a urmărit cu deosebit interes comunicarea susținută de prof. univ. dr. Ion Agrigoroaiei, cu titlul: *Rezistența prin cultură. Și dincolo de Prut...* Reputatul istoric și scriitor ieșean a făcut o analiză pertinentă, bazată pe documente edite și inedite, a tulburătoarei epoci ce a pregătit Marea Unire de la 1918, subliniind rolul cărturarilor români din Basarabia. De altfel, cei care cunosc istoria românilor au observat de multă vreme faptul că, neîntâmplător, cei 3 protagoniști ai evenimentului din 27 martie 1918 erau scriitorii: Ion Incuț, Pantelimon Halippa, Ion Buzdugan. Partea a doua a reuniunii, consacrată semnalelor

editoriale, a cuprins prezentarea a două volume: *Orașul Iași. Capitala rezistenței până la capăt* (1916-1917), coordonator Ion Agrigoroaiei, Editura Junimea, Iași, 2016; *Nebănuitul Chișinău*, album realizat de Iurie Colesnic, apărut în același an, la aceeași editură. A vorbit despre ambele lucrări directorul editurii, binecunoscutul scriitor de origine bârlădeană, Lucian Vasiliu. Profesorul Ion Agrigoroaiei a oferit autografe celor prezenți, între care foști studenți ai domniei sale.

Joi, 30 martie 2017, ora 17, la sediul Academiei Bârlădene, în cadrul celei de-a doua reuniuni de primăvară, a fost lansat nr. 1(66)/2017 al revistei *Academia Bârlădeană*. A prezentat Elena Popoiu, responsabil de număr împreună cu Sergiu Coloșenco. La fel de interesante au fost semnalele editoriale: C.D. Zeletin, *Scrieri 5. Principesa Elena Bibescu, marea pianistă, născută Kostaki Epureanu, și începuturile carierei pariziene a lui George Enescu*, colecția *Distinguo*, Editura Spandugino, 2016, carte prezentată de Elena Monu; Simion Bogdănescu, *Corb alb și grîușor stafie*, Tipografia CronEdit, Iași, 2017. Autorul a citit două poeme din noul volum.

Sâmbătă, 13 mai 2017, ora 10, Academia Bârlădeană, Consiliul Local și Primăria Municipiului Bârlad au organizat simpozionul: *Smaranda Brăescu (1897-1948), prima femeie parașutist și cea dintâi campioană mondială a României*.

Pr. Nicolae DASCĂLU

PĂRINTELE TOMA CHIRICUȚĂ, MISIONARUL MĂRTURISITOR

Recunoscut în București ca unul dintre cei mai iscusiți predicatori și apologeți din perioada interbelică, părintele Toma Chiricuță a continuat să fie un păstor duhovnicesc curajos și entuziast propovăduitor al valorilor creștine și în plină perioadă proletcultistă. Biserica Zlătari de pe Calea Victoriei devenea neîncăpătoare de fiecare dată când el urca la amvon și vorbea oamenilor cu elan profetic.

Prin anii 1955-1960, cuvântările părintelui Toma erau adevărate lecții de religie pentru tânăra generație, sufocată de orele de marxism-leninism și materialism „științific”. Student la Politehnică în acei ani, inginerul Eugen Andronic ne scria recent din Ohio (SUA) amintirile sale: „... Părintele urcat sus, la amvon, cu o prestanță academică, ne tâlmăcea cu erudiția care-l caracteriza înțelesurile adânci din Psalmii prorocului David. Insista asupra fiecărui cuvânt și uneori zăbovea asupra unui singur verset, în expunerea din seara respectivă. Îmi amintesc cum unii ascultători luau notițe, cu toată atenția. Totdeauna biserica era plină”. Între studenții teologi apropiați părintelui Toma s-a aflat în perioada de tinerețe și viitorul mare duhovnic, predicator și profesor de teologie Constantin Galeriu.

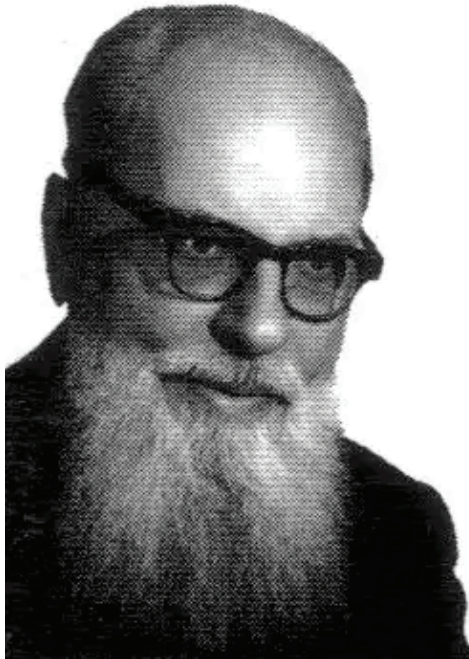
Fiu de preot din ținuturile Tutovei, părintele Toma s-a născut la 6 iunie 1887 în localitatea Odaia-Bursucani, aproape de Bârlad. A urmat studii strălucite de teologie și filosofie, la București și la Leipzig, în Germania, iar din anul 1913 și-a dedicat întreaga viață slujirii Sfântului Altar. Făcea parte dintr-o generație pentru care demnitatea de român și de creștin alcătuia un titlu de noblețe, o onoare și o mare responsabilitate. A fost confesor militar pe frontul Primului Război Mondial, preot slujitor și profesor de religie, filosofie și germană la Bârlad și Botoșani, iar din 1926 a fost chemat să fie paroh la Biserica Zlătari din București. Nichifor Crainic scria cu admirație despre activitatea pastorală a noului paroh. Timp de 36 de ani a tămăduit boli sufletești și i-a întărit pe oameni în credință, prin cuvântul rostit sau tipărit și prin fapte de milostenie. Predica sa înflăcărată, din biserici sau de la microfonul Radio România, articolele

de zidire sufletească din paginile publicațiilor periodice aprindeau candela credinței în inimile tulburate de valurile unei lumi imprezibile. În deceniile trei și patru din veacul al XX-lea a imprimat cărți de predici, manuale școlare și scrieri apologetice, precum și două periodice de cultură și spiritualitate creștină, „Floarea Darurilor”, lunar, și „Ortodoxia”, săptămânal.

Interdicțiile severe impuse de regimul comunist prezenței bisericesti în spațiul public i-au redus posibilitățile de exprimare prin cuvântul tipărit, însă nu i-au anihilat fervoarea misionară din spațiul liturgic. Glasul său tunător a continuat să răsună liber și demn de la amvon. Patriarhul Justinian îl prețuia, l-a cooptat în echipa de redactare a „Mărturisirii de credință ortodoxă”, publicată în 1952, și l-a ajutat de multe ori să treacă peste încercările care deveneau tot mai dificile. Din cele cinci dosare aflate în arhivele CNSAS se constată că Securitatea l-a supravegheat de aproape o lungă perioadă de timp. Din miile de pagini raportate de agenți și informatori revine obsedant clișeul

de element dușmănos și militant activ al cultului ortodox”, o mărturie indirectă a faptului că părintele Toma urma cuvântul Sfântului Apostol Pavel: „Tu fii treaz în toate, suferă răul, fă lucru de evanghelist, slujba ta fă-o deplin!” (2 Timotei 4, 5). Predicile îi erau ascultate și rezumate de urmăritori, dar la o lectură atentă a filelor îngălbenite nu reiese decât că venerabilul preot își făcea conștiincios datoria. Concluzia anchetatorilor era însă alta: „Prin predicile pe care le ține în cadrul slujbelor religioase din biserică, comentează în mod dușmănos unele realizări ale regimului nostru sau ale URSS, combate cu multă obrăznicie (sic!) tezele și concepțiile materialiste despre viață și societate, căutând să opună acestor teze concepții și citate mistice religioase” (*Arhiva operativă*, Dosar nr. 9390, vol. 1, p. 8).

Cum putea oare să tacă un om pasionat din tinerețe de dialogul între credință și cultură, teologie și știință? Părintele Chiricuță publicase încă din 1910 la București volumul „Religia omului de știință”, cu o prefață de savantul Nicolae Paulescu. El vorbea încă din 1915, la

cercurile didactice de la Botoșani, despre înțelegerea lui Einstein sau despre Eminescu pedagog, scria cu pasiune manuale școlare în care arăta complementaritatea dintre trăirea religioasă și cunoașterea științifică.

În contrast cu ideologia totalitară atee, predicile sale erau considerate „dușmănoase” la adresa regimului, deși ascultătorii săi fideli vedeau în el un mărturisitor al dreptei credințe și un apărător al libertății și demnității umane. Într-o zi din anul 1961, la vârsta de 75 de ani, a fost ridicat din biserică de organele de represiune, arestat, anchetat și umilit în spațiile concentraționare ale poliției politice de atunci. Părintele Toma nu s-a lăsat doborât. Libertatea controlată a octogenarului a fost una a slujirii și mărturisirii. Chiar dacă a trebuit să părăsească biserica unde slujise peste trei decenii, îl regăsim în anii senectuții, cu aceeași feroare a trăirii creștine, înconjurat cu dragoste de fii și fiice duhovnicești, la bisericile Ferentari, Apostol sau Popa Tatu din Capitală.

În postfața unei cărți de predici publicate de Editura Anastasia în anul 1996, Anadina Lungu-Chiricuță, una dintre fiicele părintelui, zugrăvește portretul spiritual, intelectual și uman al tatălui ei: „Cu studiile lui de filosofie, pedagogie, psihologie, cu germana mână perfectă, ar fi putut să rămână în învățământ, în cadrele căruia el a optat până în 1948. Convingerea lui era însă că neamul nostru, ca să devină el însuși, ca să urce în lumina hărăzită lui, are nevoie de trei categorii de slujitori: preoți, profesori și artiști. El a optat pentru preoție, socotind-o cheia magică ce deschide ușa formării a evoluției omului, și a evoluției unui popor. De o energie neobișnuită, un bun organizator, bântuit mereu de idei noi, era continuu și variat în mijlocul oamenilor, încercând să răspundă problemelor lor” („Anul în predici”, p. 237).

Părintele Toma Chiricuță a trecut pragul veșniciei la 17 noiembrie 1971. Își doarme somnul de veci, alături de prezbitera Virginia, în cimitirul Bellu Evanghelic din București. Au rămas în urma lui lumina credinței împărtășite către sufletele multor oameni, predicile pline de har și cei patru copii care i-au cinstit, fiecare cu darul său, numele și virtuțile pe care le-a cultivat întreaga viață. Fiul său, prof. dr. Ion Chiricuță (1918-1988), medic renumit, a fost directorul Institutului Oncologic din Cluj-Napoca, iar instituția îi poartă astăzi numele. Nepotul părintelui Toma, prof. dr. Ion-Christian Chiricuță, doctor în fizică și în medicină, specialist în domeniul radioterapiei, continuă nobila profesie a tatălui său, de a aduce vindecare multor oameni aflați sub crucea suferinței.

Chipul părintelui Toma Chiricuță de misionar mărturisitor al Ortodoxiei, prin cuvânt și prin fapte, în vremuri de încercare, rămâne pentru noi, slujitorii de astăzi ai Bisericii, un model de păstor duhovnicesc și o făclie de Înviere.

(Articol preluat, cu acordul autorului, din ziarul *Lumina*, 6 iunie 2017)

Biserica Sf. Spiridon din Bârlad, azi. Aici a slujit, în perioada 1914-1920, preotul Toma Chiricuță. Înălțată în anul 1827, în incinta curții boierești, biserica este ctitoria familiei de mari boieri Sturdza-Bârlădeanu, servind de la început pentru oficiul religios atât al familiei, cât și al locuitorilor cartierului Munteni. Renovată, biserica a fost resfințită în anul 2012, de către I.P.S. Corneliu, Episcopul Hușilor.

În stânga bisericii, s-a construit, conform tradiției multisekulare, Casa Parohială, care a servit ca locuință preotului Toma Chiricuță. Aici s-a născut, în anul 1919, fiul său, Ion, remarcabilă personalitate a medicinei românești în domeniul oncologiei, fondatorul Institutului de Oncologie din Cluj care-i poartă numele. Suportând renovări succesive, clădirea, în forma ei actuală, nu respectă stilul inițial.

C.D. ZELETIN

VIRGIL CARAIVAN

NOTE BIOGRAFICE FUGARE

În ziua de 1 februarie 2003, am primit, pe neașteptate, vizita profesoarei **Aurelia Chirilă Caraiivan**, în vârstă de 90 de ani. Era un polei teribil, încât m-am mirat – plin de emoție! – cum de va fi venit. Probabil îi fâlfâiau deasupra aripile îngerului păzitor. Cu toate insistențele mele de a-i chema un taxi, tot pe jos a vrut să se întoarcă... Locuia lângă Muzeul Național (Palatul Regal), strada Luterană 3, apartamentul 1. Cunoșteam imobilul, deoarece în el locuia și prietenul meu, muzicologul Viorel Cosma, la etajul 4, într-un apartament vast, burdușit de cărți și fișiere...

Mi-am luat următoarele note, în ideea că poate îl vor interesa pe un ipotetic biograf al scriitorului, folcloristului și istoricului **Virgil Caraiivan** (Șuletea-Fălciu, 10 februarie 1879 – București, 11 noiembrie 1966). Ani la rând aprindeam lumânări la mormântul lui cu cruce de lemn din Cimitirul Belu, până într-o zi când, dispărând crucea care putrezise, a dispărut și mormântul. Se afla în mijlocul rondului scriitorilor, la câțiva metri de Victor Ion Popa și Corneliu Moldovanu, bârlădeni...

Virgil Caraiivan era fiul învățătorului Neculai Caraiivan (1848–1923) și al Smarandei, fiică a lui Eni și a Mariei Botezatu, prima lui soție. Fotografia lui Neculai Caraiivan cât și cea a părinților Smarandei au fost publicate în revista lui Virgil Caraiivan, *Răzeșul*, I, 10, 11, 12, 1927. Neculai Caraiivan a avut mai multe soții. La bătrânețe, a trăit în concubinaj cu *Tinca Petrescu* și au avut împreună un fiu, *Nicu Petrescu*, căruia tatăl i-a lăsat 34 de hectare de pământ, ceea ce era mult. Frate vitreg, deci, cu Virgil Caraiivan, Nicu Petrescu a fost președintele Tribunalului Vaslui.

Frații lui Virgil Caraiivan:

Cu prima soție, Smaranda Botezatu, Neculai Caraiivan i-a avut pe: Vasile, fără copii, și pe Virgil, necăsătorit, fără copii.

Cu a doua soție (Aurelia Chirilă Caraiivan nu-i știe numele), Neculai i-a avut pe:

- Cezar Caraiivan (1887– 1937), căsătorit cu Ruxandra Teodorescu (1891–1970), originară din Murgeni. Au avut 5 copii:

- 1) **Aurelia** (2 ianuarie 1913 – 6 decembrie 2007). A murit de infarct mezenteric. A fost căsătorită cu aviatorul locotenent *Gheorghe Chirilă*, mort în ziua fatală de 22 iunie 1941, prăbușindu-se cu avionul la Chișinău. Nu s-a recăsătorit. A fost profesoară de limba română. Îi publicăm fotografia, acasă la C.D. Zeletin.

- 2) Maria (1914–1992), absolventă a facultăților de filozofie și matematică. Necăsătorită.

- 3) Vasile Caraiivan (1918–1968), singurul băiat al lui Cezar Caraiivan, ofițer de aviație. Mort în accident la București, zdrobit cu mașina de un țigan la volanul unei mașini fără frâne...

- 4) Elena (1921– 2002), căsătorită Popa.

- 5) Alice (n.1926, trăia în 2003), căsătorită cu chimistul Longin Popa (n. 1923), au ca fiică pe Liana-Anca Popa (n. 1954), absolventă A.S.E., lucrează la o bancă, căsătorită cu prof. univ. dr. Constantin Bără, absolvent al Facultății de Medicină a UMF „Carol Davila”, București, șeful Catedrei de Fiziopatologie a Universității pe care a absolvit-o. (Fost student, în anul I, al prof. univ. dr. C.D. Zeletin, la Biofizică). Mama sa, doamna Florina Bără (pe care C.D. Zeletin a cunoscut-o bine în repetatele lui vizite la Muzeul Național de Artă), era funcționară aici. Își avea originile în Moldova (ambii bunici preoți); fiul prof. Const. Bără, Matei Bără, născut în 1987, era în anul 2003, elev la Liceul francez din Capitală.

- Paraschiva („Tița”) Caraiivan, căsătorită Sglimbea, a trăit la Bârlad. A avut patru fete. A moștenit 40 de fălci la Movila Roșie. Are o fată, Smărăndița, căsătorită Pastia, care avea 90 de ani în 2003.

*

După școala primară făcută la Șuletea, Virgil Caraiivan a urmat Gimnaziul Manolache Kostaki Epureanu din Bârlad, apoi Liceul Petru Rareș din Piatra Neamț. Aici a fost coleg cu Nicolae Brăescu, Dimitrie Hozoc și Alexandru Hozoc; primii doi aveau să

ajungă magistrați la Înalta Curte de Casație, iar ultimul, medic la Râmnicu Vâlcea. Toți trei sunt unchi ai celui ce iscălește aceste note fugare.

În anii studenției lor, toți patru au scos o revistă, *Tribuna*, în zece numere numai (10 octombrie 1903 – 16 februarie 1904), „organ studentesc”, răspuns la suprimarea de către autoritățile austro-ungare a marii reviste de luptă pentru drepturile românilor din Transilvania, *Tribuna* din Sibiu, înființată, în 1884, și condusă de către Ioan Slavici, vreme îndelungată cea mai citită publicație din Ardeal. *Tribuna*

studenților din București era condusă de un comitet în frunte cu Leonida Petrescu, student în Drept, și G. Ionescu, student la Farmacie.

Virgil Caraiivan n-a fost căsătorit. Urma să se căsătorească (se și logodise) cu fiica unuia din cei trei mari liberali Alimăneșteanu (Alexandru?), dar logodna s-a rupt. În timpul Primului Război Mondial, luând parte la lupte, Virgil Caraiivan a fost rănit și nu s-a mai auzit nimic de el. Crezând că a murit, logodnica s-a măritat cu altcineva. Virgil Caraiivan „n-a mai vrut să audă de nici un fel de căsnicie.” A hotărât să trăiască la țară și la țară a trăit. „A urât femeia!”, îmi spune nonagenara lui nepoată. Cred însă că e prea mult spus... Și a ținut să-mi precizeze: și-a cumpărat tot pământul, nu l-a moștenit.

A fost licențiat al Facultății de Drept și al Facultății de Litere și Filozofie din București.

Aurelia Chirilă Caraiivan în vizită la C.D. Zeletin
(București, str. Barbu Delavrancea 61; 1 februarie 2003)

ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ ÎN REVISTA „COSÎNZEANA”

Bârladul și-a păstrat de-a lungul timpului, nu numai numele tradițional de oraș cultural, ci chiar pecetluirea faptelor de sine grăitoare ce-i încunună viața an cu an. El a trăit cu adevărat o viață frumoasă, plină de lumină. Și a trăit-o intens – și chiar de sine stătător – însetat de hrana spirituală de care simția nevoie nu numai pentru el, ci și pentru întreaga regiune. Dovadă ne-o dă mulțimea intelectualilor mari ce Bârladul a adus ca prinos țării, printre cari: literați, sculptori, pictori, distinși profesori, avocați, mari clerici, ingineri etc., precum și reviste cari au lăsat brazdă luminoasă pe ogorul culturii noastre, făcând școală de literatură și cultură pur românească... școală invidiată de mulți.

Astfel din sufletul Bârladului avid de frumos, au eșit un *Gârleanu*, *Tudor Panfile*, *Vlahuță* și alții; iar din țărâna acestui ogor plin de râvnă culturală au eșit la suprafață rodind reviste ca: primul „*Semănător*”, „*Gheorghe Lazăr*”, „*Paloda Literară*”, „*Făt Frumos*” etc. Și tot din acelaș dor de muncă „spre lumină”, dintr'un noian de frământări ideale a eșit *Asociația Culturală și Literară „Academia Bârlădeană”*.

Era prin Aprilie 1915, – în plină primăvară, când omul prin grija naturii se simte mult mai stimulat spre vis și muncă. Și în atmosfera plină de idealism în cari erau cuprinși, nedespărțiți prieteni și distinși intelectualii: regretatul folclorist și povestitor *Tudor Panfile*, poetul *G. Tutoveanu* și preotul *T. Chiricuță*, deși erau strânși în jurul revistelor „*Freamătul*” (literatură) și „*Ion Creangă*” (folclor), – s'au gândit să acumuleze energia lor într-o asociație, pentru a avea și mai mare spor.

Zis și făcut. La 1 Mai 1915, acești 3 promotori au pus bazele întemeind „*Academia Bârlădeană*” asociație literară și culturală. Imediat au aderat la ea o mulțime de scriitori și intelectuali diferiți din Bârlad și împrejurimi, refăcând în sânul asociației și vechiul cenaclu literar de pe vremuri pentru stimularea producțiilor literare prin citire și critică.

Astfel „*Academia Bârlădeană*” avu fericirea să vadă înscriși membri pe următorii: Dna *Zoe Frasin*, Dnii *G. Tutoveanu*, *M. Lungeanu*, *V. Voiculescu*, *Tudor Panfile*, Preot *T. Chiricuță*, *P. Cancel*, *Panfil Șeicar*, *Donar Munteanu*, *Victor Ion Popa*, *G. Mih. Vlădescu*, *G. Pallady*, *G. Ponetti*, *I. Rașcu*, *V. Savel*, *I. Valerian*, *M. Lupescu*, *G. Tașcă*, *C. Gruia*, *Eug. Ciuchi*, *P. Papazissu*, *V. Nițulescu*, *I. Vicol*, *T. Spătaru*, *V. Stoica*, *Lupu Kostache*, *V. Duiculescu*, *N. Negru*, *P. Todicescu*, *C. Moroșanu*, *L. Revent*, *A. Alexandrescu*, *Nic. Bogescu*, *I. Sușnea* etc. Chiar regretatul *Al. Vlahuță* a aderat cu drag la această frumoasă mișcare primind să fie președinte onorific al „*Academiei Bârlădene*”.

Pentru o mai bună cunoaștere a lui *Vlahuță* și a părerii

sale despre „*Academia Bârlădeană*” cât și cea oficioasă din București, e bine să menționăm cu această ocazie și următoarea anecdotă. Când i s'a adus la cunoștință despre întemeierea asociației bârlădene și gândurile ei, scriitorul „*Dreptății*” a spus: – „*Sunt mai bucuros să fiu ales președinte al „Academiei Bârlădene” de cât al „Academiei Române*”. Și maestrul n'a aderat numai cu vorba, ci din tot sufletul său doritor de bine, mai ales că era vizat scumpul său Bârlad. De multe ori venea el să conducă ședințele literare ale cenaclului tutovean. Mai ales în timpul refugiului a fost nedespărțit de această asociație contribuind cu sfaturile sale, critice bine simțite și asistând la operele sale culturale și caritabile.

În anul 1919, după trecerea marilor vâltori, „*Academia Bârlădeană*” strângându-și puii risipiți, începu să calce mai sigur pe drumul țintit. Relua cu mai multă energie ședințele literare,

25—XII 1923 COSINZEANA Pag. 351

„ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ”

Bârladul și-a păstrat de-a lungul timpului, nu numai numele tradițional de oraș cultural, ci chiar pecetluirea faptelor de sine grăitoare ce-i încunună viața an cu an. El a trăit cu adevărat o viață frumoasă, plină de lumină. Și a trăit-o intens – și chiar de sine stătător – însetat de hrana spirituală de care simția nevoie nu numai pentru el, ci și pentru întreaga regiune. Dovadă ne-o dă mulțimea intelectualilor mari ce Bârladul a adus

Era prin Aprilie 1915, — în plină primăvară, când omul prin grija naturii se simte mult mai stimulat spre vis și muncă. Și în atmosfera plină de idealism în care erau cu-

gândit să acumuleze energia lor într-o asociație, pentru a avea și mai mare spor.

Zis și făcut. La 1 Mai 1915, acești 3 promotori au pus bazele întemeind „*Academia Bârlădeană*” asociație literară și culturală. Imediat au aderat la ea o mulțime de scriitori și intelectuali diferiți din Bârlad și împrejurimi, refăcând în sânul asociației și vechiul cenaclu literar de pe vremuri pentru stimularea producțiilor literare prin citire și critică.

D-l G. Tutoveanu
președintele „Academiei Bârlădene” profesor și distins poet, colaborator al revistei noastre

prinși, nedespărțiți prieteni și distinși intelectuali: regretatul folclorist și povestitor *Tudor Panfile*, poetul *G. Tutoveanu* și preotul *T. Chiricuță*, deși erau strânși în jurul revistelor „*Freamătul*” (literatură) și „*Ion Creangă*” (folclor), — s'au

D-l G. Ponetti
omul dintre cei mai activi membri ai „Academiei Bârlădene” și președintele nostru redactor în regiunea Moldovei

D-l G. Pallady
unul dintre sletnicii d-lui G. Tutoveanu în dirijarea „Academiei Bârlădene”, apreciat poet și colaborator al nostru

Astfel „*Academia Bârlădeană*” avu fericirea să vadă înscriși membri pe următorii: Dna *Zoe Frasin*, Dnii *G. Tutoveanu*, *M. Lungeanu*, *V. Voiculescu*, *Tudor Panfile*, Preot *T. Chiricuță*, *P. Cancel*, *Panfil Șeicar*, *Donar Munteanu*, *Victor Ion Popa*, *G. Mih. Vlădescu*, *G. Pallady*, *G. Ponetti*, *I. Rașcu*, *V. Savel*, *I. Valerian*, *M. Lupescu*, *G. Tașcă*, *C. Gruia*, *Eug. Ciuchi*, *P. Papazissu*, *V. Nițulescu*, *I. Vicol*, *T. Spătaru*, *V. Stoica*, *Lupu Kostache*, *V. Duiculescu*, *N. Negru*, *P. Todicescu*, *C. Moroșanu*, *L. Revent*, *A. Alexandrescu*, *Nic. Bogescu*, *I. Sușnea* etc. Chiar regretatul *Al. Vlahuță* a aderat cu drag la această frumoasă mișcare primind să fie președinte onorific al „*Academiei Bârlădene*”.

O zeătoare a Academiei Bârlădene la moșia Dealul Mare a lui *Lupu Kostache* (în mijloc în alb). La dreapta sa e d-l G. Tutoveanu

șezătorile și conferințele culturale din Bârlad și localitățile din regiunea sa, la cari veniră și profesori de la Universitățile din Iași și București precum și literați și intelectuali din alte orașe.

Sub ocrotirea „Academiei Bârlădene” reapăru în Bârlad vechea revistă folcloristică „*Ion Creangă*” și apărură revistele: „*Florile Dalbe*” de literatură și „*Miron Costin*” de cercetări și mărturisiri istorice.

Refăcu prin sate, cu ajutorul și a studențimei, bibliotecile devastate în timpul rășboiului, iar prin unele înființă și din nou. Și-acum în urmă în unire cu „*Asociația drepturilor și datorii Femeii*” făcu să se ridice în grădina publică un monument marelui maestru al scrisului românesc, bârlădeanului Al. Vlăhuță, fiind în vorbă în ultimul timp să se ia și casa unde a locuit pentru a se transforma în bibliotecă și muzeu.

Această societate de visători, fără statute și fără cotizații, – societate sui-generis – în ciuda vremii și-a oamenilor răi, continuă să trăească depunând o activitate rodnică pe tărâmul literaturii, culturii și carității sociale. Ba încă ceva mai mult: pentru încurajarea literaturii române și stimularea celor tineri, mai are frumoasa îndrășneală, ca să zic așa, să institue mai multe premii anuale, ce se vor oferi celor mai bune talente la fiecare 1 Mai, dată comemorativă a nașterii societății bârlădene.

George Milly-Mileanu

Articol din revista *Cosînzeana*, publicație bilunară, întemeiată în 1911, la Cluj, director Sebastian Bornemisa, anul VII, nr. 24, 25 decembrie 1923, pp. 351-352.

Articolul ne-a fost trimis la redacție de către colaboratorul nostru fidel, **Sterian Pricop**, din Câmpulung Muscel.

Pag. 352 — COSÎNZEANA — 25—XII. 1923

Pentru o mai bună cunoaștere a lui Vlăhuță și a părerii sale despre „Academia Bârlădeană” cât și cea oficioasă din București, e bine să menționăm cu această ocazie și următoarea anecdotă. Când i s'a adus la cunoștință despre întemeierea asociației bârlădene și gându-

asistând la operele sale culturale și caritabile.

În anul 1919 după trecerea marilor văltoari, „Academia Bârlădeană” strângându-și puii risipiți, începu să calce mai sigur pe drumul țintit. Reșea cu mai multă energie ședințele literare, șezătorile și con-

timpul rășboiului, iar prin unele înființă și din nou. Și-acum în urmă în unire cu „*Asociația drepturilor și datorii Femeii*” făcu să se ridice în grădina publică un monument marelui maestru al scrisului românesc, bârlădeanului Al. Vlăhuță, fiind în vorbă în ultimul timp să se ia și casa unde a locuit pentru a se transforma în bibliotecă și muzeu.

Această societate de visători, fără statute și fără cotizații, — societate sui-generis, — în ciuda vremii și-a oamenilor răi, continuă să trăească depunând o activitate rodnică pe tărâmul literaturii, culturii și carității sociale. Ba încă ceva mai mult: Pentru încurajarea literaturii române și stimularea celor tineri, mai are frumoasa îndrășneală, — ca să zic așa, — să institue mai multe premii anuale, ce se vor oferi celor mai bune talente la fiecare 1 Mai, dată comemorativă a nașterii societății bârlădene.

George Milly-Mileanu

IN ȚARA ROBILLOR

O anchetă dintre cele mai interesante a fost făcută anul acesta în țara robillor, de un dibaci observator, dl Albert Londres, redactor la *Peotidianul „Le Petit Parisien”*.

Țara aceasta se numește Guyana franceză și este situată pe litoralul vestic al Africei spre nord de ecuator. Capitala este Cayenne, un mic port la Oceanul Atlantic un fel de sat mai măriceș, în care sunt câteva clădiri mai însemnate ș. a.: Palatul Guvernatorului, un spital militar, un penitenciar. Regiunea deși foarte bogată în produse agricole, forestiere și miniere, este foarte nesănătoasă, așa încât puțini dintre aceia, cari sunt condamnați să trăiască aci, pot rezista mai multă vreme atacurilor intemperțiilor naturii. Sunt șapte luni ploioase pe an, iar restul o căldură insuportabilă. Aci este patria frigurilor galbene și a insectelor, cari fac din oameni adevărate cadavre ambulante.

Guyana a fost designată ca colonie penitenciară în 1854, cu toate că Napoleon încă din 1797 trimisese aci 16 deținuți.

Primul convoi de condamnați a sosit la 11 Mai 1855. Atunci au debarcat în Guyana 60.000 de deportați, a căror viață s'a stins repede.

Foarte puțini sunt aceia, cari rezistă intemperțiilor. Pentru aceștia Guyana este un adevărat Canaan, deoarece, după expirarea pedepsei ei devin coloniști, li-se acordă te-

„Academia Bârlădeană”
cu șeful său G. Tutoveanu și o parte din comitet

riile ei, scriitorul „*Dreptății*” a spus: — „Sunt mai înveros să fiu ales președinte al „Academiei Bârlădene” de cât al „Academiei Române”. Și maestrul n'a aderat numai cu vorba, ci din tot sufletul său doritor de bine, mai ales că era vizat scumpul său Bârlad. De multe ori venea el să conducă ședințele literare ale cenaclului tutovean. Mai ales în timpul refugului a fost nedespărțit de această asociație contribuind cu sfaturile sale, critice bine simțite și

ferințele culturale din Bârlad și localitățile din regiunea sa, la cari veniră și profesori de la Universitățile din Iași și București precum și literați și intelectuali din alte orașe.

Sub ocrotirea „Academiei Bârlădene” reapăru în Bârlad vechea revistă folcloristică „*Ion Creangă*” și apărură revistele: „*Florile Dalbe*” de literatură și „*Miron Costin*” de cercetări și mărturisiri istorice.

Refăcu prin sate cu ajutorul și a studențimei bibliotecile devastate în

DEDICAȚIE DOAMNEI VERONICA MOROȘANU

Am ales pentru coperta 1 a numărului de față al revistei noastre un peisaj semnat de Veronica Moroșanu...

Ținem să o omagiem astfel pe venerabila profesoară universitară de matematică și pictoriță Veronica Moroșanu, prilej de a omagia înfrățirea picturii cu matematica.

Fică a ținuturilor tutovene, coborâtoare dintr-o veche familie de intelectuali, fundamentali pentru menținerea și înflorirea spiritualității bârlădene, este fiica reputatului Constantin Moroșanu, profesor la Colegiul Gh. Roșca Codreanu, publicist și senator și al Floricăi Moroșanu, născută Galin, coborâtoare, la rândul-i, din strămoși dedicați ideilor înalte și binelui.

Membră și sprijinitoare de substanță a Academiei Bârlădene, doamna Veronica Moroșanu, pe care o respectăm și o iubim, este, din anul 2015, nonagenară. Reamintim că domnia sa a îmbogățit, prin donații, pinacoteca Societății noastre.

O asigurăm de afecțiunea noastră și, cu gândul la luna lui Florar, când și-a sărbătorit ziua de naștere, îi urăm mulți ani!

Academia Bârlădeană

Florica Moroșanu,
portret de Veronica Moroșanu,
2011

Constantin Moroșanu,
portret de Veronica Moroșanu,
2008

Simion BOGDĂNESCU

ODATĂ, CA ZEII

Despre numele și renumele **C. D. Zeletin** am auzit prima oară prin 1968 (iată, aproape cincizeci de ani) de la domnul profesor de românească Hary Zupperman, la un cenaclu literar numit *Aripi tinere*, când mi-a apreciat încercările literare timide: „Băiete, să știi că mai este un scriitor talentat din Bârlad, nu semnează cu numele adevărat, ci cu pseudonimul C. D. Zeletin. Publică și prin *România literară*. S-o citești și să-i urmărești creația.”

De atunci am ascultat sfatul singularului profesor și citeam și cumpăram tot ce purta semnătura C.D. Zeletin: „Sonetul italian în Evul Mediu și Renaștere” (B.P.T., 2 volume), „Din lirica franceză.” Îl aveam în minte ca model de hărnicie intelectuală, de poet foarte cult și, în taină, îmi spuneam că va trebui să-mi pierd nopțile mereu în citire și scriere, ca să-l ajung!

Personal, l-am cunoscut (am dat mâna) foarte târziu, după întoarcerea mea din Ardeal, la una dintre ședințele Academiei Bârlădene, prin 1994/95. Ne-am dat cărți cu autograf și am scris despre „Gaură-n cer” și despre „Adagii”. Din opera pe care și-a clădit-o cu măiestrie, cu solemnitate academică, impresionantă, într-o dimensiune clasică echilibrată și armonioasă, țin la mare cinste poeziile originale „Călătorie spre transparență” (1977), „Andaluzia” (1986), traducerile: „Michelangelo, Sonete” (1964), „Sonetul italian în Evul Mediu și Renaștere” (vol I, II, 1970), „Lirică franceză modernă” (1981), „Michelangelo, Poezii. Opera Omnia” (1986), Charles Baudelaire, „Florile Răului” (1991). De mare preț este și literatura aforistică și cea memorialistică. Desigur, opera domniei sale a trecut în mentalul colectiv românesc și extra-românesc și a devenit un bun spiritual pentru întreaga umanitate. Bilanțul vieții sale de scriitor este impresionant, uluitor și merită toată celebrarea noastră.

În această zi împărătească în care lăcusta verde a timpului pândește să sară sclipitor din florile salcâmlor din Bârlad, omagierea domnului C.D. Zeletin capătă semnificație

de mare eveniment cultural. Nimic nu poate fi mai înălțător și mai zeiesc pentru un om decât să-și vadă visul vieții împlinit! Să trăiască și să-și contemple propriul ideal structurat în fața ochilor, realizat, practic, în cărți. A reușit prin talent și strădanie să-și biruie neliniștile metafizice interioare și să lase urmașilor Opera Magna. Se află nu în a zecea, ci în a unsprezecea fericire! Este un umanist (în sensul vechi al termenului), un erudit de stirpe cantemiriană și hasdeiană. Scriam în eseul „Expresie și gândire de lux”: „Domnul C.D. Zeletin, om de știință, dublat de scriitor, încântă prin expresie rafinată, rezultat al unei gândiri de lux, clasice, în genul moralistilor francezi ai veacului al XVII-lea și al XVIII-lea. Lapidar, sentențios, altfel spus maioreșcian, se arată, din această perspectivă, un poet moral, un predisus al înțelepciunii.”

Efortul creator i-a fost încununat, pe merit: Membru al U.S.R. din 1967, Președinte de Onoare al Academiei Bârlădene din 1990, Președinte fondator al Societății Medicilor Scriitori (1990), Ordinul Național Serviciul Credincios în grad de Ofițer, conferit de Președinția României (1 Decembrie 2000), Ordinul Național Meritul Cultural în grad de Cavaler (23 martie 2011), Doctor Honoris Causa al Universității de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa” Iași (9 iulie 2012) și atâtea alte premii pe care nu le mai reamintesc aici. Ele se află în cartea „C.D. Zeletin 80. Omagiul Academiei Bârlădene Președintelui ei de Onoare”, Editura Sfera, Bârlad, 2015.

Nimic nu poate fi mai înălțător și mai zeiesc decât, în fericirea împlinirii, să spunem asemenea poetului german Hölderlin: „Căci, odată, ca zeii am trăit și mai mult nu râvnesc!” sau ca Vasile Alecsandri în „Odă ostașilor români”: „Astăzi lumea ne cunoaște. Român zice/ Viteaz zice!”

Astăzi, în această zi împărătească, 21 mai 2017, să-i zicem din toată inima domnului Constantin Dimoftache Zeletin: La mulți ani, iar celor două Elene *academiciene*, Elena Monu și Elena Popoiu, idem!

Simion Bogdănescu,
adresându-se domnului
C. D. Zeletin, la reuniunea
festivă a Academiei
Bârlădene din 21 mai 2017.

ELENA POPOIU

CULEGÂND DIN PAGINI ZELETINIENE...

Ne revedem la Academia Bârlădeană de Ziua Sfinților Împărați Constantin și Elena, *zi care adună în ea întreaga frumusețe a primăverii* (Scrieri 5, vol. 2, p. 499). Îl salutăm cu bucurie pe Președintele de Onoare, fericit (că este) însoțit în acest an de unica soră a domniei sale (despre care spune că e unică oricum ai privi-o!), doamna doctor Gabriela Dimoftache Sfințeanu venită pentru prima oară în Bârlad. Și îi spunem, citându-l: *Amar de vreme* pare a fi trecut de la trecuta noastră revedere... *Nu-i mai ajunge(a) sufletului să ne regăsim!*

Culegând din pagini zeletinene, ne apasă gândul la imperfecțiunea oricărei selecții, deși dominantă rămâne bucuria (re)citirii și a citării din pagini de memorialistică, eseuri, poezie și proză lirică, de amintiri și reflecții. Din toate apare profilul distinct de om al cărții definisabil prin pasiunea pentru cuvânt, *îngemănând poezia cu proza și vizând indicibilul care e, în fond, limbajul artei* (C. D. Zeletin 80, p. 327).

A deprins respectul cuvântului scris încă din copilărie, la Burdusaci, *între biblioteci, note muzicale și păduri, adică ambianță cărturărescă, de înaltă intelectualitate în familie* (p.329): învățători, scriitori, medici, preoți. Cei mai mulți i-au luminat calea prin exemplul pe care-l reprezentau. Altfel, declară, *nu am avut mentor, iar eu ucenic n-am fost niciodată.* (op. cit., p. 327) Dar artistul, intelectualul, omul de știință fără mentori a privit și citit cu admirație, o generoasă, adesea recunoscătoare admirație și justă cântărire a valorii.

Cartea închinată Elenei Bibescu este o reconstituire de mozaicar, lucrând cu fărâmituri prețioase ce oferă impresia de vechi totdeauna viu și de inconsistent care durează. Nimic nu exprimă mai bine înfrățirea dintre fragilitate și permanență, spune C.D.Zeletin despre mozaic (p. 14), dar având în minte cartea. O reconstituire ce a durat 27 de ani, de o amploare amețitoare, pornind din povestirile copilăriei: cele ale moșului Gheorghe Palade (fratele bunicii scriitorului), povestiri ce urzeau o legendă... ale cărei neguri n-am încercat să le clătesc niciodată cu apa rece a realității (p. 15), în care apăreau și marii boieri Kostaki. Și continuă în *Mărturisire: Conturarea ființei excepționale care a fost Elena Bibescu s-a constituit pentru mine într-o permanență, impulsul rămânând într-un ungher al memoriei tot lungul deceniilor ignorării comuniste, al otrăvirii antiromânești* (pp. 15-16).

Edificiul imens pe care l-a clădit – nu este exagerat să-l numim proustian – este impresionanta reconstituire a unei epoci, peste care coboară crepusculul. Învăluind-o într-un abur de simțământ filial, o numește pe Elena Bibescu o mare artistă de altădată, virtuoz al pianului și iubitoare a neamului ei. Iar cartea o socotește împlinirea unui legământ de adolescent, a unei făgăduințe spontane de tânăr.

A scris după o îndelungată așteptare, necesară nu doar pregătirii cărții, ci pregătirii conștiinței publice amețită, *înțepenită în respingerea ori măcar rezerva față de aristocrație.*

În timp ce căuta, aduna și rânduia febril surse documentare, a împlinit, punct cu punct, cu insistență și artă a persuasiunii, propunerile de celebrare, la 18/19 octombrie 2002, a Centenarului morții Principesei, devenită chiar în acel an, patroana spirituală a Școlii Generale nr. 5. Peste numai doi ani, tot într-o zi de 18, dar a lunii octombrie, se stingea din viață, ca ultimă reprezentantă a neamului său, nepoata Principesei, Priscilla Hodgson, parcă *grăbindu-se să nu întârzie la întâlnirea din ceruri cu bunica ei, rămasă tânără în eternitate...* (Scrieri 5, vol 2, p.500) Astăzi, la comemorarea cu numărul 115, școala are 15 ani de când poartă numele intrat, în sfârșit, în conștiința și memoria bârlădenilor. De atunci, din 2002, *un frison de înălțimi trece pe deasupra Bârladului*, citim în același *Cuvânt de încheiere*. E bine să știm că atașamentul pentru Bârlad este privit, direct sau subiacent, cu reținere de către unii dintre cei ce au scris despre domnia sa, nume cu greutate în lumea literelor. Gh. Grigurcu, bunăoară, ținea să sublinieze, în 2008, că legătura domnului Zeletin cu toposul de baștină – care e și cel al Elenei Bibescu – e una decentă, cu o severă măsură intelectuală.

*

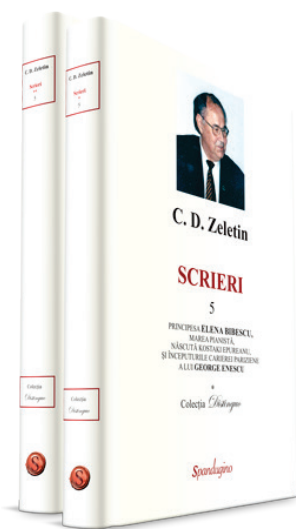
Scriam în 2015 despre lungul drum al facerii unei cărți (C.D.Zeletin 80), un drum parcurs telefonic, prin convorbiri cu autorul pe marginea unor texte, subiecte, idei, transmise poștal ori tot telefonic și care, din 2014 – cu un punct maxim în 2015 – ne-au fost ritual de

lucru, comparabil cu un orar ideal de școală, în care ar fi numai ore preferate.

E drumul pe care, tot de pe atunci, ne-a acceptat drept însoțitori pentru lucrul la revista *Academia Bârlădeană*; pentru buna ținută a căreia, ținând deopotrivă de substanță, de idei, de formă de prezentare, își oferă – nu de azi – biblioteca, arhivele cu prețioase piese și imagini unicat, din care ne donează de ani, încredințându-le revistei, împreună cu mereu noi file din memoria-biblioteca a domniei sale. Așteptând totodată, cu încredere și o speranță totuși îngrijorate, dorita și necesara istorie a Academiei Bârlădene, căreia i-a dăruit și îi dăruiește atât de mult: timp, disponibilitate de orice clipă, memorie de necuprins – de martor, de memorialist –, idei, teme, titluri, iconografie și mai ales rânduri, pagini scrise. Nu-i veți găsi numele în caseta tehnică a revistei. Nici nu am îndrăznit să-i facem o invitație la modul explicit. Dar știm/știți/știe că este aici. Atent la fiecare pagină, rând, titlu, nume.

Ne-am dori mult să-i oferim odată și odată revista care să-i placă în întregime, cu performanța (în fine!) a unui *zéro fautes*, cu imaginile din fototeca C.D.Zeletin redată integral color, nu doar cele de pe coperti (din ce în ce mai frumoase, cum ne laudă). I le datorăm! Așteptăm, abia încheiată analiza numărului proaspăt apărut, scânteia declanșării campaniei pentru numărul viitor: nr. 2/2017 a dat *le coup d'envoi*, cu un *coup de génie* pentru coperta I.

Coup de chapeau, domnule Zeletin!

POEȚII NU IES NICIODATĂ LA PENSIE...

*Se dedică poetului Simion Bogdănescu,
cunoscut și ca Ioan Puflea, profesor de românească*

Nu, poeții-profesori – sau profesorii-poeți – nu ies la pensie. Ei își continuă *paideia* în cadru informal și primesc, ca feed-back, în locul foilor scrise ori al răspunsurilor orale ale școlarilor, semne/semnale – cel mai adesea nevăzute și neuzite – de la cititori, un altfel de public, care nu stă în bănci. Semne că este citit. Cunoscut sau recunoscut. Așteptat.

Cum a împăcat Ioan Puflea/Simion Bogdănescu eul poetic și cel paideic? Profesorul diurn și poetul nocturn s-au întâlnit, s-au completat, și-au făcut loc ori și-au luat locul unul altuia, lucrând în fuse orare diferite. Cert e că lupta, ca și coabitarea lor ajunsă la nivel de armonie, n-au fost lăsate la suprafață să le vadă oricine. Mărturisirea, de altfel, în ziua (eminesciană) de 15 iunie, când *se făcea că iese la pensie*, că, fizic, existențial, profesorul – cu regimul său de rigoare și disciplină – l-a salvat pe poet, care n-ar fi rezistat combustiei... Nedespărțit de poet, a oficiat la catedră cu gravitatea și patosul pe care i le cunoaștem din poezie, din prezențele publice, din imaginea pe care, colegi, elevi, cititori, ne-am construit-o despre om, profesor și poet deopotrivă: la masa de scris și de citit, acasă sau la bibliotecă. Căci nu are doar *cultul*, are și *cultura* poeziei.

De la *Totem interior* (1991) la *Corb alb și grîușor stafie* (2017), în 26 de ani și 25 de cărți, poetul ne-a convins să-l însoțim de-a lungul unui drum pe care scrie: fior liric autentic, artă, esențe...

Ce dar i-am putea oferi acum? Și le-a oferit singur pe cele mai însemnate: a biruit nu demult o grea cumpănă. Și a pecetluit biruința cu o nouă carte..

PRIN TELEFON, CU SCRITORUL C. D. ZELETIN, DESPRE POETUL SIMION BOGDĂNESCU

Am citit volumele lui Simion Bogdănescu cu mare interes și apreciere pentru arta lui deopotrivă inspirată și împlinită după exigențele prozodice din veac. De data aceasta, volumul *Corb alb și grîușor stafie* arată o depășire de sine. E o carte de poezii gravă, deoarece poetul inclavează original și cu măiestrie artistică, timpul personal în Timpul Mare.

Volumul respiră un aer vernacular și face simțită o mișcare de întreținere a nostalgiei în sens biografic, creatoare de formule lexicale noi: „mă urmuzesc”; „mă poezesc”; „carne mînc de bogdănesc” șamd. Invenția verbală nu privește abstracții ci, de cele mai multe ori, toposuri personale, temporale, livrești, referitoare la preferințele artistice, începând cu acel 11 octombrie 1962, când împlinea 11 ani. Pentru mine, versul axial al întregului volum este: „Când am scris poezii am murit mai mult.” (*Dată pierdută*) Este convorbirea poetului cu îngerul păzitor, privitoare la data când primele poezii scrise deveneau, în taină, un *axis mundi* ce avea să-i consume viața. Este finalul vieții pe care, infailibil, îl declanșează momentul când un suflet cedează tentației de a se consacra poeziei... Cuvintele noi, destăinuie îngerului păzitor, dau posibilitate cititorului să reconstituie răbojul vieții sufletești și chiar detalii pornind de la clădirea cuvintelor. Puterea euristica, adică de a plăsmui, pornind de la lexeme biografice, susține, ca pilonii terminați ai unei autostrăzi neterminată încă, o tristețe

exprimată prin termeni ultimi, testamentari. Cea mai mare parte a acestui quantum al invenției („Înfîntînează-mă în tine”, îi spune Petruței; „dezblehuială”; „greabănu arăturilor”, „ciuberele veacurilor”) – revenind în laitmotiv, etc. etc. – au la bază locuțiuni autohtone vechi care, prin talentul viguros al poetului, par a trăi o nouă înviere.

Adie, printre foile acestei admirabile cărți moderne, o mișcare crescătoare a contrastului și a puterii de rezoluție în receptarea lumii, ale cu tot deosebitului nostru poet, care pornește dinspre idee spre cuvânt și spre metafora egal de strălucitoare și de încifrată. Pe de altă parte, alternanța poezie cu ritm și rimă/poezie în vers liber vine cu un dialog adăugat dialogului cu sine însuși, sporindu-i caracterul muzical de ansamblu.

Simion Bogdănescu dispune de o magie a amintirilor din copilărie, făcând, într-un fel personal, un pandant cu *Ulița copilăriei* a lui Ionel Teodoreanu, o capodoperă căreia numai viitorul ei, care începe cu prezentul nostru, îi va da consacrare.

Există ceva care ține de esența ultimă în poezia lui Simion Bogdănescu. Citiți-l încet, cu atenție și dragoste, ca să ajungeți în miezul poeziei sale!

Gândind la faptul că poetul e un temerar în esența lui, mi-a venit în minte – pură *arrière-pensée* – exortația Mântuitorului către apostoli, care încheie *Evanghelia după Ioan* (*Ioan, 16, 33*): „Îndrăzniți, Eu am biruit lumea“..

Ioan ADAM*

PROFESORUL IOAN PUFLEA, SUB SEMNUL LUI „NOROC/ SOROC”

Einstein spunea că Spațiul are 11 dimensiuni. Colegul și prietenul nostru, profesorul Ioan Puflea, confirmă acest lucru, trecând, după ultima oră de curs, din cariera sa didactică într-o nouă dimensiune: cea a Seniorilor. Dacă nu l-aș fi cunoscut pe ION, poate că nu aș fi înțeles cu adevărat sensul cuvintelor: colegialitate, profesionalism, mentorat. În cei 40 de ani de activitate, profesorul Ioan Puflea a pus suflet, a dat din timpul său, a făcut sacrificii personale astfel încât sala de clasă a devenit un loc de formare a spiritului, de dezvoltare a creativității, de înnobilitare a sufletelor, de formare de caractere, de cultivare a calității și de realizare a performanței. Pe această linie se înscrie și faptul că elevii ai Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” sunt membri ai cenaclului literar „Aripi tinere” care editează propria revistă cu același nume. Cenaclul „Aripi tinere” a fost înființat în 1968 și a fost frecventat inclusiv de Ioan Puflea alias Simion Bogdănescu. A funcționat sporadic până în 1992, când a fost reactivat, având o activitate neîntreruptă până astăzi.

15 iunie 2017, pe treptele Liceului Teoretic „Mihai Eminescu”, în mijlocul colegilor

„Nu zidurile fac o școală, ci spiritul care domnește într-însa”, afirma Regele Ferdinand I. La fel ca orice instituție, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” Bârlad trăiește prin oamenii săi. Profesorul Ioan Puflea este unul dintre colegii care au „sfințit” acest spațiu școlar, fiind, în opinia mea, unul dintre cei mai activi și vizibili scriitori: poet, prozator, eseist, autor de aforisme, publicist. **Cariera sa de scriitor înregistrează până acum 25 de volume, din care șaisprezece sunt volume de poezii.** Fiecare lansare de carte a constituit un adevărat eveniment la care au participat oameni de cultură reprezentativi din țară. Creațiile literare ale scriitorului Simion Bogdănescu poartă marca inconfundabilă a scriitorului autentic, al cărui mesaj este bucuria de a trăi într-un tărâm al paradiselor pe această planetă albastră.

Membrii Asociației Astronomice „Sirius”- Club UNESCO îi vor păstra recunoștința pentru implicarea în programele

și proiectele asociației. Legăturile profesorului Ioan Puflea cu A.A.S. sunt trainice și rodnice. Această colaborare s-a materializat prin participarea la realizarea unor proiecte educaționale precum „Cosmogonia în creațiile literare ale scriitorilor români și europeni”, prin contribuția, în calitate de redactor șef, la editarea revistei semestriale, „Pași spre infinit” și a Suplimentului Astro-Art, prin jurizarea lucrărilor elevilor participante la cele trei ediții ale Concursului Regional de creație literară „Luceafărul” și ale Concursului Internațional de eseuri, „Aspecte cosmogonice oglindite în creațiile literare românești și universale”.

Cu ocazia participării la ultimul Consiliu Profesoral, în ziua de 15 iunie 2017, A.A.S. i-a oferit profesorului Ioan Puflea o plachetă cu următorul mesaj: „Cu deosebită recunoștință și apreciere a colaborării cu Asociația Astronomică „Sirius”- Club UNESCO, la începutul unei noi etape în viață, în care speranțele să se împlinescă și fericirea să vă însoțească mereu.” Dacă până acum a „beneficiat”, în fiecare an, de 4 luni de vacanță, îi urez să „prindă” în perioada următoare cel puțin încă 400 luni de vacanță în care să-și continue cu aceeași strălucire opera. Și să ne însoțească în deplasări prin țară și străinătate, așa cum a făcut până acum, fie că este vorba de Bisoca, de Maliuc, de Chișinău...

Fără a consulta oracolul, dar urmărind „Nordul infinit”, sunt sigur că timpul îi va răsplăti scriitorului Simion Bogdănescu vocația, strădania, talentul și creativitatea, la adevărata lor valoare. La Mulți Ani!

* Profesor, președintele Asociației Astronomice „Sirius”- Club UNESCO

În aceeași zi, în cancelaria liceului

Mircea COLOȘENCO

DOINA SĂLĂJAN – MARTORĂ A UNUI TRECUT POETIC PERDANT ȘI A ALTUIA RECUPERAT

Cu o viață plină de praguri (n. 14 februarie 1936, Beiuș-Bihor) prin moartea tatălui (1945), după traversarea grozăviilor refugiului (1940-1944), în orașul Ploiești și reîntoarcerea la Oradea, pentru a-și continua studiile liceale, rămâne doar cu mama.

Debutând în „Almanahul literar” (Cluj, 1951), este remarcată și va fi studentă la Școala de Critică și Istorie Literară „Mihai Eminescu” din București (1952-1954), colegă cu Nicolae Labiș.

După absolvire, este repartizată la revista „Steaua” din Cluj, redactor șef fiind A.E. Baconsky, după care se transferă la revista „Cravata roșie”, în București, până în 1958, când este acuzată de revizionism și declarată dușman de clasă, pentru poezia *Uitarea* (din „Gazeta literară”), desfășcându-i-se contractul de muncă și eliminată din Uniunea Scriitorilor, la „munca de jos”.

Este „reabilitată” în 1964, are dreptul să urmeze cursurile Facultății de Filologie a Universității din București, absolvită cu licență în 1970, fiind reprimită în U.S.R. în 1968 și devenind secretar literar al acesteia.

Opera: (poezii) *Confidențe* (1957), *Despre copilărie* (1957), *Versuri* (1967), *Transfigurări* (1969), *Umbra faptei* (1974), *Amintirea miresemelor* (1977), *Smalțuri* (1979) - Premiul Asociației Scriitorilor, *Sanctuarul tulburat* (1986).

De-a lungul acestor ani de creație, a avut parte de aprecieri literare colegiale:

- „Un suflet prin excelență *etic* se zbate frumos și nobil în versurile Doinei Sălăjan”. (Lucian Raicu, „Gazeta literară”, 1957);

- „Poezia de azi a Doinei Sălăjan își clatină reflexele luminoase ca în oglinda unei ape clare”. (Valeriu Cristea „Gazeta literară”, referitor la volumul *versuri*, 1967);

- „Versurile Doinei Sălăjan sunt ca fântânile asfințiturilor violet – una închinată lupilor, alta cailor”. (Fănuș Neagu „Flacăra”, despre volumul *Transfigurări*, 1969);

- „Moartea și singurătatea devin motive poetice fundamentale aspirând spre o simbolică unitate”. (Alexandru George „Viața românească”, despre volumul *Umbra faptei*, 1973;

- „Între virtuozități metrice și ritmice și alegorism moral e loc la Doina Sălăjan și pentru un subtil lirism al inimii”. (Nicolae Manolescu „România literară”, despre volumul *Sanctuarul tulburat*, 1986).

În urmă cu trei ani, Editura Cartea Românească din București i-a editat un volum de poezii (62 de titluri) dintre creațiile sale realizate între 1986-2014, selecționate cu deplină acribie, dovedind și de această dată că este avară în ceea ce privește darea la lumină a trăirilor personale puse în sipetul cu cuvinte artistice.

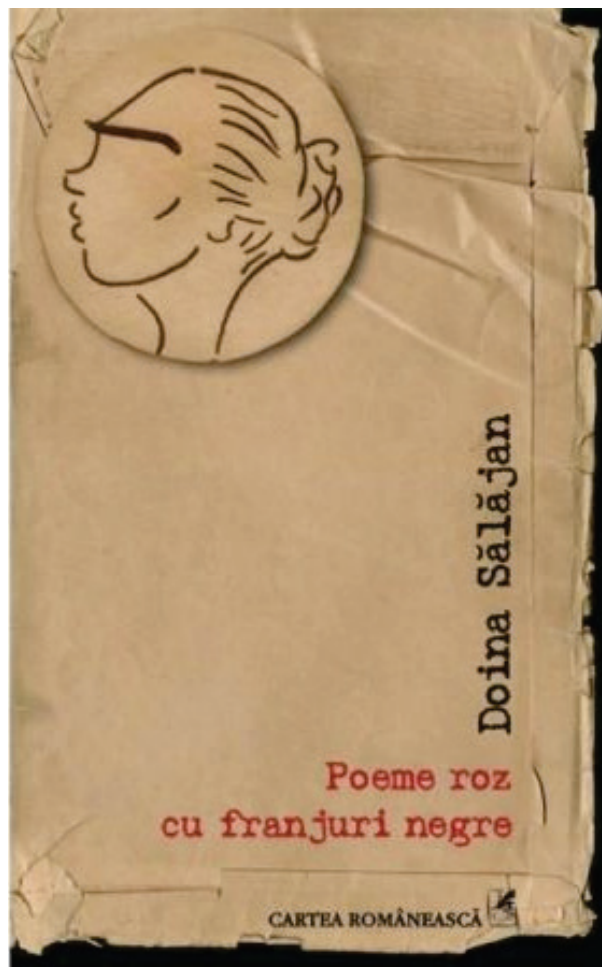
Este și ceea ce mărturisește în cadrul acestui recent volum, *Poeme roz cu franjuri negre*, având pe copertă portretul schițat de o altă poetă, Ioana Zamfir-Toma, fostă colegă la „școala de poeți” a Uniunii Scriitorilor în anii 1950-1955:

„*Poeme roz cu franjuri negre* cuprinde poezii scrise în tăcerea anilor care au trecut de la apariția volumului meu **Sanctuar tulburat**, în 1986. Titlul, poate straniu, spune de fapt adevărul, că la vie en rose este o închipuire, că realul în care viețuim este plin de tristeți și cruzimi.”

Viziunea acestor poeme reflectă trăirile dureroase în contact cu lumea dură în care este aproape imposibilă o seninătate a împăcării cu ea și cu sine.

Rememorări ale pierderilor, dorințe scufundate în neîmpliniri, spaime și presimțiri înfiorate, revolte inutile fac plinul acestor poezii, cu toată silința de a mai străpunge umbrele negre.

Cartea este în întregul ei un dialog cu nevăzutele puteri ale destinului încărcat de viață sfâșietoare și frenetică, plină de culori înfrățite cu negrul. Este o carte de care mă bucur.”

Doina SĂLĂJAN

De-aș mai trăi...

De-aș mai trăi o dată, răspunde-mi în ce fel
Aș face față lumii unde am fost un miel,
Rumegător sfielnic, jertfit de-o rânduială
În care celui tare dă blândul socoteală?

E-adevărat, e vină că n-am putut altfel
Decât să fiu în pace cu soarta mea de miel
Și mi-am pierdut viața căci nu am fost în stare
Să-mi cresc în gură colții și la copite gheare,

Deodată la nevoie, din miel să mă prefac
În bestie ce-ntoarce al bestiei atac
Și fiara sângeroasă ce moartea o împarte
La rându-mi cu un răget s-o pregătesc de moarte.

De m-ai trimite iarăși pe tristul tău pământ
Ți-aș cere de-astă dată să-mi faci un alt orând:
Dezbracă-mă de pielea sărmanei dobitoace,
Dă-mi îndrăzneala crudă și poftele vorace!

Sau, pe veci mai bun e al morții somn decât
Coșmarul vânătorii, al jertfelor urât?!
Să dorm, să dorm... învie-mă doar dacă
Vei născoci, bătrâne copil, o altă joacă.

Poeme roz cu franjuri negre

Poeme roz cu franjuri negre –
Coroane, jerbe, snopi de flori
Culese din grădini celebre
Cu-alei pentru nemuritori,

Trimite-voi iubirii mele,
Eu harul neavând să spun
Cum se-ntâmplă-un cer de stele
Să cadă-n bezne de genuni;

Cum fiecare-n altă soartă
Închis, nu a avut de-ales;
C-a fost să nu mai fim de-olaltă,
Și-n vis de-mi intri, eu să ies.

I le trimit să o petreacă
Din noapte-n noapte, până când
Poate va fi să o întoarcă
Altă naștere pe pământ.

Atunci cu blânde ursitoare
Să îi prezică bun destin,
Ele știind și cum răsare
Seninul din întunecimi.

Și-n vremea care-i va fi dată
Cu nici o urmă din trecut,
Să-i pară straniu câteodată
Că-n altcândva le-a mai știut...

Oriunde-aș fi, acest fior
Îngăduie să se întâmple
Doamne, minunea ce-ți implor!

Am să te-nșel

Am să te-nșel pândare și-am să fug
Din traiul crud al veacului acesta,
Lăsându-l cum își lasă cel trudit,
Mâncată de-a sudorii sare, vesta.

Am să-i înșel pe toți și am să fug
Când ei petrec și zarva îi încântă.
De nu fug azi, în rănile de ieri
Mâine-un neghiob cuțitul și-l împlântă.

Mi-e jale. Ard. Și rănile îmi plâng
Și plânsul lor mă seacă-ncet de vlagă,
Că nu-s pe carne ci pe suflet sunt
Și el mai scump mi-e decât viața-ntreagă.

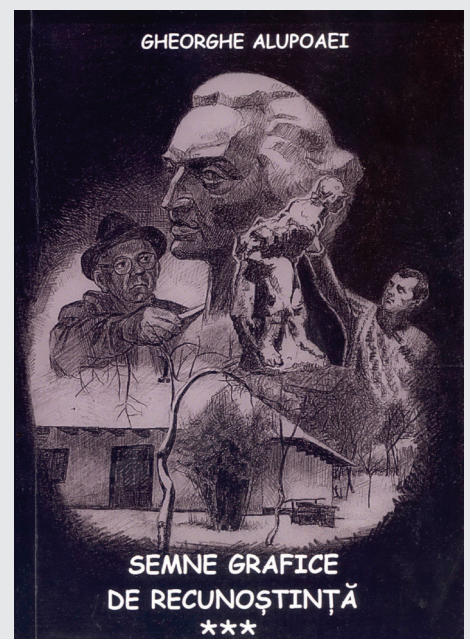
Am să te-nșel, am să-i înșel pe toți –
Tunelul fugii neagra gură-și cască.
În clipa chiar când voi intra în el
Un tren din punct opus o să pornească.

Atât pot face sufletul să-mi scap,
E liber de pe-acum când încă teafăr
Trupul nerupt sub roți îl linge blând
Ca un cățel răsplata lui de zahăr.

SEMNAL

Profesorul și artistul
Gheorghe Alupoaei
continuă să ne surprindă
și să ne bucure sufletele și
cu cel de al III-lea volum de
portrete grafice de expresie
intitulat „*Semne grafice
de recunoștință*”, apărut la
editura PIM, Iași, 2017.

Dintre cei aproape 80 de
prezenți, menționăm și
câțiva bărlădeni: Elena
Monu, Elena Popoiu, soții
Coloșenco, Mihai Luca și
Gheorghe Clapa.

Ion N. OPREA

CENACLUL LITERAR „AL. VLAHUȚĂ” DIN BÂRLAD REACTIVAT

Ca în fiecare an, și anul acesta, în perioada 14-21 mai, s-au desfășurat cu succes „Zilele culturale ale Bârladului”, cea de-a XXXII ediție, la care, ca fiu al orașului, am avut cinstea să fiu invitat în calitate de condeier, și anume în ziua de 16 mai, dedicată culturii prin carte și despre carte, gazdă a manifestării – la care a fost prezent și primarul municipiului, domnul Dumitru Boroș – fiind Biblioteca „Stroe S. Belloescu”.

Despre bibliotecă, cititori și carte, și despre activitatea de Cenaclu literar, în fața unui auditoriu interesat de temă, au vorbit domnul primar Dumitru Boroș, poetul, omul de cultură Valeriu Stancu, coordonatorul revistei de cultură Cronica-Iași, profesor Vasile Cărcotă, geograf, profesor Teodor Pracsu, scriitor și poet, eseist, poetul Simion Bogdănescu, membru al URSS, autorul recentului volum de poeme „Corb alb și grîușor stafie”, prof. dr. Laurențiu Chiriac, istoric ș.a.

Prezint câteva fragmente din discursul pe care l-am pregătit pentru concitadinii mei și instituțiile locale pe care le respectăm:

„...Este deosebit de onorant pentru numele meu ca și al altora din generația mea deveniți ieșeni (citând doar pe Alexandru Tacu-Zeletin, Neculai Ciochină, Constantin Hușanu, Corneliu Văleanu) să particip, în această sală pentru mine devenită și rămasă istorică, în cadrul Zilelor Culturii Bârlădene, ca invitat, la o dezbatere de o mare importanță despre carte, literatură și mai ales despre revitalizarea a ceea ce a fost și ne-a rămas drag, pentru că adesea l-am frecventat personal: Cenaclul literar „Alexandru Vlahuță”.

Sala Bibliotecii „Stroe S. Belloescu” pentru mine continuă să fie istorică, pentru că aici revăd cu ochii minții cum ne adunam, cam la aceeași oră 16, tineri și vârstnici, de la copiii de școală, veniți cu bunici iubitori de carte, de literatură, și aspiranții la ceea ce visam să înșăilăm din cuvinte, frumoase povestioare, așa cum eram îndemnați acasă sau de profesori la școală, cu speranța că, șlefuite cu ajutorul celor mai pricepuți, compunerile noastre, sub formă de versuri ori proză – unii veneau și cu încercări de piese de teatru – vor ajunge să fie publicate în singurul jurnal local, „Părerii”, devenit apoi „Părerii Tutovene” ori „Steagul roșu” – ceea ce, atunci, era o mare performanță.

Era un act istoric, repet pentru că anii au trecut, aspiranții la glorie care umpleau sala – printre ei Cezar Drăgoi, Ion Hobana, Traian Nicola, Dumitru Solomon, Lucian Raicu, Cezar Stegaru, dar și cei care stăteau în fruntea noastră ca îndrumători, poetul George Tutoveanu, heruvimul, mereu îmbrăcat în haine albe, lângă el, inginerul Vladimir Cazacu, magistratul Ion Mantaroșie-Delamisa, George Nedelea, omul care aducea mapa cu lucrările noastre, Sanda Arnici, domnul profesor Hary Zupperman care ne însoțea, nu mai sunt în viață.

Cenaclul literar „Alexandru Vlahuță” a continuat să trăiască, sub îndrumarea și cu participarea altor iubitori de literatură, profesorii Constantin Parfene și Constantin Clisu, a eruditului C.D. Zeletin care vine, menține și promovează aerul de la ceea ce a fost și este instituția „Academia Bârlădeană”, inoculându-l în noul climat, alături de alți literați de la Cenaclu văzându-și lucrările muncite și publicate în volume și plachete de mare interes, în revistele periodice care s-au înființat, precum „Academia Bârlădeană”, „Baaadul literar”, „Viața noastră”, „Arheu” - revista Centrului „Mihai Eminescu” Bârlad, „Pagini medicale Bârlădene”, „Elanul” de la Giurcani-Găgești, „Onyx” de la Vaslui, „Est”, „Meridianul”, revista „Meridianul Cultural Românesc” - Vaslui etc. și în care - cu mândrie, dar mari emoții - am publicat periodic și eu și continui sporadic și în prezent (la *Elanul* făcând parte din colectivul redacțional, iar în altă perioadă chiar în ziarul de uzină „Rulmentul” pe care Constantin Clisu, ca redactor-șef, îl realiza ca o revistă...).

Ca și Academia Bârlădeană inițială, cu revistele ei, „Florile Dalbe” și „Graiul nostru”, despre care V. Voiculescu spunea în „Lamura” numărul 4 din ianuarie 1921 că „... nu era numai o prindere rece și ceremonioasă de curioși, ca o defilare în fața unui chip de idol (Vlahuță n.n.), ci o angrenare, o îmbucare vie și caldă a unuia în celălalt; o taină și un înțeles ca la o lojă de frăție ocultă. Fiecare din cei ce pătrundeau aducea apoi pe cine credea mai vrednic și totuși casa era deschisă tuturor deopotrivă...”. Așa am cunoscut și eu Cenaclul menționat și pe făuritorii lui. Pe poetul George Tutoveanu, pe Delamisa... Veneam la Cenaclu ca la Biserică, sfioși, cu teamă, dar și cu încredere. Alături, cu noi, era și ne însoțea profesorul de literatură...

Platformă culturală de mare interes, promovată de G. Tutoveanu, Cenaclul - instituțional, cu atâtea condeie încercătoare și perfecționiști, se impunea a fi la Bârlad și localitățile limitrofe o permanență, cum este Primăria sau Biblioteca pentru cetățeni. Din aceste considerente, reactivarea lui o văd ca pe o necesitate stringentă a vieții culturale, nu doar locale, iar eu ca bârlădean nu doar o salut, ci mă declar sprijinitorul Instituției.

Salut și mulțumesc Primăriei, Consiliului local, gazdei, Biblioteca „Stroe S. Belloescu” și conducerii ei, doamnei profesoare Cristina Vizitiu, care pentru a doua oară acordă atenție și mă invită să vorbesc coorășenilor mei, bârlădenii, despre ceea ce este activitatea Cenaclului literar „Prietenia”. Cenaclul al cărui coordonator de la distanță sunt de aproape zece ani, reușind să adunăm până acum peste 200 de participanți, dintre care bianual, câte 40-70 devin autori de texte pe o temă dată, în cărți-antologie. Cărțile realizate în fiecare an sunt editate și expediate personal tuturor colaboratorilor, bibliotecilor etc. și fiind deosebit de

apreciate prin opiniile din scrierile primite ulterior, reușim să le edităm în alte volume noi”.

După ce am vorbit despre activitatea Cenaclului literar la distanță și rodul muncii membrilor lui – 14 volume antologii, proză scurtă și poezie diversă – am încheiat invitând la muncă și colaborare.

„...Revenind la Cenaclu, la ceea ce trebuie să fie Cenaclul „Al. Vlahuță” – o torță veșnică la Bârlad, reamintesc și subliniez, ceea ce și dvs. cunoașteți. Bârladul cultural de-a lungul istoriei nu-i o noutate. A fost leagănul multor inițiative culturale, presa din orașul nostru a crescut și s-a diversificat, a format și a popularizat operele cultural-științifice și artistice nu numai ale localnicilor, ci a creat și monumente artistice și de cultură. Centrul „Mihai Eminescu”, unicul de acest fel din Moldova, inițiat de regretatul medic Constantin Teodorescu, mare patriot. Astfel Bârladul a fost întotdeauna un prețios păstrător și răspânditor al zestrei noastre tradiționale.

După cum am spus și la întâlnirea de la Casa „Mihai Eminescu”, în noiembrie 2014, repet ceea ce se anticipează și în prezent, o vie activitate a Cenaclului de tradiție „Al Vlahuță” solicitând desăvârșirea a ceea ce nu au terminat antemergătorii, prietenii noștri, dr. Constantin Teodorescu, profesorii Hary Zupperman, Constantin Parfene, Traian Nicola, Alexandru Mânăstireanu, Constantin Clisu, continuându-i pe G. Ibrăileanu, Al. Vlahuță, Ioan Antonovici, George Tutoveanu, G.G. Ursu, Gh. Vrabie, Felix Tașcă sau George Nedelea, și îndreptând multă atenție spre generația tânără a Bârladului, antrenând acel suflu nou care trebuie orientat cu grijă, atenție și demnă continuare valorică a

culturii bârlădene pentru viitorul nostru, al tuturor.

În calitate de fiu al Bârladului, de autor a numeroase cărți, mai cu seamă, coordonator al Cenaclului la distanță „Prietenia” din Iași, care și-a depășit numărul de 200 de membri, îndrăznesc o propunere către dvs, mulți viitori activi membri ai Cenaclului „Al Vlahuță”, solicitându-vă ca producțiile girate de colectivitatea creată, să ajungă și la Iași, ca material pentru viitoarele antologii. Pentru o mai diversificată activitate, următoarea noastră carte – proză și versuri – va avea titlul precizat și anterior, „Lumea se grăbește. Încotro, valorile ei?” cu termenul de expediție 1 septembrie a.c., asigurându-vă că este o deosebită onoare pentru noi să fiți membri-colaboratori ai Cenaclului la distanță „Prietenia”.

Cu bucuria sufletească de a fi fost prezent la acest excepțional eveniment, alături de dv., transmit stimatului auditoriu și dragilor locuitori ai Bârladului mulțumirile mele prietenești și deosebita mea considerație”.

P.S.: Închei cu o notă de bucurie și, sper, înțeleasă terapie. În desfășurarea manifestării – așa cum s-a mai întâmplat și cu alt prilej – unul dintre vorbitori a pus întrebarea celor din sală: „De ce același nume, Alexandru Vlahuță, Cenaclului reactivat, nu-i prea uzat?” Dat fiind că asistența a acceptat păstrarea numelui Alexandru Vlahuță pentru Cenaclul literar din Bârlad, iar coordonator al lui a fost investit mai tânărul profesor de literatură și limba română Ioan Puflea/Simion Bogdănescu, consider că răspunsul i-a fost dat cu prisosință.

Toni HULUBEI MACOVEI s-a născut la Iași. A studiat la Liceul „Oltea Doamna” și la Facultatea de Filologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. A publicat volumele de poezie: *Curcubeie în noapte* (2005), *Zodia leului* (2006), *Fluturi de mătase* (2007), *Serenadă în Re minor pentru greier solo* (2011), *Rochia de vorbe* (2014) și volumele de proză *Crucea Sudului* (2008), *Povești din ceașca de cafea* (2010) și *Inelul cu ametist* (2013).

Versurile mele

*Am adunat
în poala rochiei de vară
o comoară
de mărgele colorate,
strălucitoare,
frumos cizelate!
Câteva s-au oprit
lângă fotoliul de mahon,
la picioarele tale,
dar nu le-ai observat.
Acum regret*

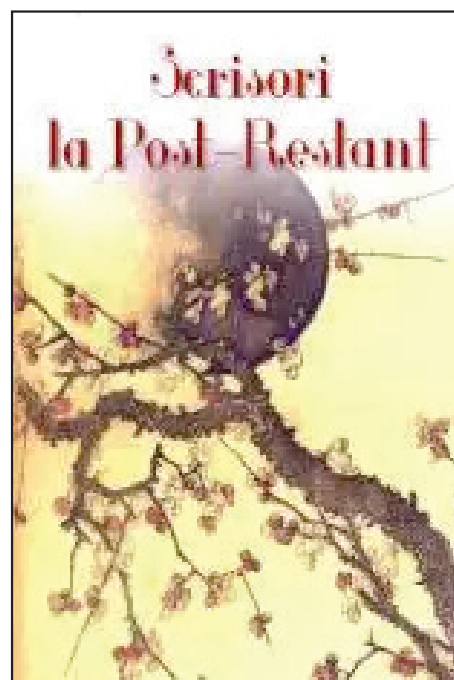
*risipirea lor,
dar, mamă,
dacă tâmpla
îmi vei mai săruta,
voi aduna
lucirea pierdută
în căciulă înaltă
de astrahan
sau, poate, mai bine,
într-o broboadă!*

Post-Scriptum

*Când veți veni,
veți regăsi vișinii
mai înalți, mai stufoși,
mai plini de rod.
I-am însoțit
cu o magnolie
gingașă, albă, frumoasă,
cum era mama odată.
Scârțâitul porțiței, tată,
a amuțit
de când am meșterit
și-am pus încuietore nouă.
Grădina-i plină de flori,*

*de fluturi și albine
și eu
o să v-aștept în prag,
cu drag
și brațele deschise.*

Din volumul „*Scrisori la Post-Restant*”

Gen.(r) Iosif RUS

SMARANDA BRĂESCU, EROINA DE LA HĂNȚEȘTI*

Smaranda Brăescu a fost aniversată și omagiată, s-au făcut numeroare evocări și emisiuni, s-au scris articole și lucrări, între care se detașază „*Jurnalul celebrei Smaranda Brăescu*”, Editura Vremea, 2010, volum îngrijit de Ana Maria Sireteanu și Tudor Sireteanu, strănepoți ai renumitei parașutiste. Ana Maria Sireteanu și-a dorit să fie scoasă în evidență ultima parte a vieții eroinei noastre, cu întâmplările și evenimentele care au dus-o din înaltul cerului, la prigoana și umilirea până în adâncimea întunericului din ultimile sale zile de viață. Am reflectat și am ajuns la concluzia că avem un caz ce ar putea fi inclus în Memorialul victimelor comunismului și al Rezistenței anticomuniste, memorial născut din credința că *singurătatea și insuportabila tăcere proprii destinului poporului român trebuie să înceteze*.

Ceea ce facem astăzi, aici la Bârlad, este de fapt, un gest prin care noi, cei prezenți, contribuim la ruperea acestei tăceri.

Născută la 21 mai 1897 și decedată 2 februarie 1948, Smaranda a fost prima femeie pilot și parașutist cu brevet din România, campioană europeană la parașutism (1931) și campioană mondială (în 1932, cu recordul de 7.200 metri, Sacramento, SUA)

Între anii 1924 - 1928, a absolvit cursurile Academiei de Belle Arte din București, secția de Artă Decorativă și Ceramică.

La 5 iulie 1928, a executat primul salt cu parașuta, de la înălțimea de 600 metri.

La 2 octombrie 1931, a câștigat titlul european la parașutism, în urma unui salt de la 6000 de metri, depășind și recordul american de 5384 metri. În urma acestui succes a fost decorată cu Ordinul Virtutea Aeronautică, clasa Crucea de Aur.

În 1932, la 19 mai, devine campioană mondială, în urma unui salt cu o parașută de construcție românească, de la 7400 metri, cu durata de 25 de minute. E de remarcat că acest record a fost depășit cu doar câțiva metri, abia după 20 de ani! Recordul său a fost omologat de Aero Clubul din Washington.

Cu avionul său bimotor, Milles Hawk, a stabilit în 1936 primul record de traversare a Mării Mediterane străbătând distanța de 1100 km, între Roma și Tripoli, în 6 ore și 10 minute.

„Regina Înălțimilor” are, în palmaresul său de pilot, o serie de raiduri aeriene europene, participarea la numeroase mitinguri interne și internaționale și, nu în

ultimul rând, ca voluntar în cel de-al 2-lea Război Mondial unde a activat ca pilot în celebra *Escadrilă Albă* pe avioane sanitare, atât în Est cât și în Vest.

A fost semnatară, alături de alte 11 personalități (între care generalul Aldea, prof. univ. dr. Grigore T. Popa), a memoriului prin care se condamna falsificarea alegerilor din noiembrie 1946. Documentul, înaintat Comisiei Aliate de Control, de fapt delegatului american, a ajuns în mâinile delegatului sovietic. Ca urmare, a fost osândită de securitate

la închisoare în contumacie, nefiind găsită în procesul „sumanele negre”, ca făcând parte din Mișcarea Națională de Rezistență (MNR), împreună cu comandantul Companiei de Misiuni Speciale din Batalionul Parașutiști, cpt. Mihail Țanțu și slt. Victor-Ionel Sassu.

Ascunsă de oameni de suflet (prof. univ. Ion I. Gheorghiu din Iași și preotul Matei Dumitru), căutată și de sovietici, nu a mai fost găsită niciodată. Ne putem imagina ce riscuri și-au asumat ocrotitorii eroinei noastre într-o perioadă când începuse represiunea împotriva Bisericii, când înalții prelați au fost înlocuiți, mănăstirile și călugării s-au redus cu două treimi, motivându-se că așezămintele monahale ascund partizani anticomuniști și „elemente reacționare”...

O versiune, acceptată în general, este că Smaranda Brăescu a decedat la 2 februarie 1948. Potrivit cercetărilor întreprinse de prof. Neculai Staicu, neconfirmate încă, mormântul ei s-ar afla în Cimitirul Central din Cluj, unde ar fi fost îngropată sub numele de Maria Popescu... Un nume comun, pe o cruce comună. O cruce ascunsă într-un desiș de tufe spinoase și înalte, încărcate de o chiciură murdară, într-o după-amiază mohorâtă de februarie. Acolo au îngropat-o, în frig și în tăcere, pentru ca măcar prin moarte să scape de hăitașii care o căutau de mai bine de doi ani.

În prezent, doar o stradă din București este denumită în memoria sa.

Anul acesta se împlinesc 86 de ani de la realizarea primului record european și național de parașutism din România și 76 de ani de la „nașterea” parașutismului militar românesc.

În centrul celor două evenimente se află Smaranda Brăescu, viața și activitatea curajoasei românce fiind datorate parașutismului și aviației române.

Vedetă mondială, zâmbetul ei trona pe primele pagini ale ziarelor vremii, cu imagini în costum național, la bordul vreunui avion, sau la întâlniri reprezentative.

Fusese prima parașutistă din România și a treia din Europa, doborâse recordul mondial feminin și apoi pe cel absolut la saltul cu parașuta.

Fusese primul european cu brevet de pilot obținut în Statele Unite, zburase prin ceață peste Canalul Mânecii și în alte misiuni.

Am căutat un titlu acestei comunicări care să trimită la ultima parte a vieții Smarandei Brăescu: *Voință și pasiune, prigoană și umilire! Ori: O regină a văzduhului prigonită pe pământ! Sau: Destinul Smarandei Brăescu între aclamații și prigoană!*

Orice titlu am alege, realitatea este că la finalul vieții a fost prigonită și uitată.

Gestul nostru de astăzi, al celor care au susținut-o în tăcere și al Asociației noastre care-i menține imaginea și spiritul, reprezintă nu numai o rememorare a dimensiunii rezultatelor și eforturilor Smarandei, ci și o recunoaștere a sacrificiilor ei.

Aviatoare și parașutistă de renume internațional, deținătoare de recorduri mondiale neegalate, a sfârșit sub nume fals, pentru a scăpa de prăpădul la care au fost supuse elitele României interbelice de mai marii timpului și de securitate. Un destin dramatic, marcat de indiferența ce se manifestă și în zilele noastre, cum s-a putut observa și la comemorările ei.

Represiunea împotriva parașutismului, a Aeronauticii

Române și interesele potrivnice dezvoltării acestora le vedem și în zilele noastre. Aviația, inclusiv în perioada ei de glorie, a fost marginalizată de oficialități, începând chiar de la naștere și ulterior.

Să menționăm totuși faptul că numele Smarandei Brăescu este bine prezentat în Enciclopedia Identității Românești, la pagina 116, alături de Grigore Bastan, Constantin C. Gheorghiu, Ion Hobana, Jienescu, Pangică Nicolae, Papană Alex., Pavlovschi Mihail ș.a.

Relația ei cu ARPA este deosebit de bine redată în *Jurnalul Smarandei*, printr-un reportaj din 1939, unde se referă la o deplasare, trăită într-o atmosferă deosebită, la ARPA Miercurea Ciuc:

„...Desființată în 1950, ARPA, devenită ARPIA, și-a reînceput activitatea cu o legitimitate istorică după 63 de ani de la înființare, marcând în acest an 27 de ani de la reluarea activității după o întrerupere abuzivă de peste 45

de ani și având meritul de a dezvolta, în noile condiții, scopul și obiectivele asociației create în 1927.

ARPA devenise organismul principal al formării generațiilor de piloți în perioada interbelică, de promovare a tradițiilor și contribuției românilor în dezvoltarea aeronauticii europene...”

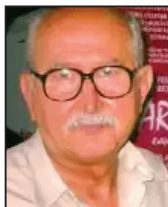
Închei cu un omagiu adus Smarandei Brăescu și cu speranța continuării susținerii imaginii și spiritului acestei eroine, aici la Bârlad, la Galați, la Cluj, în toată țara.

* (Din comunicarea susținută la Simpozionul închinat Smarandei Brăescu, Bârlad, 13 mai 2017)

ERATĂ

Dintr-o neatenție pe care o regretăm, în numărul trecut al revistei, la pagina 24, în locul fotografiei Smarandei Brăescu, a apărut cea a unei alte aviatoare...

Cerem scuzele de rigoare cititorilor.

Teodor OANCĂ

CIORAPI ȘI ȘOSETE

Stau cu Vergică la o masă la restaurantul Debarcader. Chelnerul ne aduce două halbe de bere. În dreapta mea e un loc liber. Nu cu mult timp în urmă îl avuseserăm alături pe Neicu, prietenul nostru drag. 2010 e la mine an cu schimbare de prefix și ne-am văzut tot așa, la o bere.

Întorc privirea spre Vergică, ridicăm halbele, spunem „sănătate”, apoi picurăm câte un strop de bere pe gresia localului, în semn de aducere aminte și de cinstire a memoriei lui Neicu. Sorbim, dar fără chef. Unde e cheful de altădată, când Neicu ne copleșea cu verva lui? Era vesel, optimist din fire, deși nu totdeauna avea motiv.

Rup tăcerea, spunându-i lui Vergică:

– Încă ne mai permitem, ca pensionari, o ieșire la un local, chiar modest ca acesta.

– Ai zis bine încă. Ziua de mâine e plină de neprevăzut. Mai marii noștri recunosc că pensionarii sunt cei mai modești și mai răbdători oameni din societate. Ei spun asta pe bază de calcule. La calcule nu-i întrece nimeni.

– Păi, zic eu, un calcul are în vedere și întrebarea „Pe ce se duce pensia?” De obicei ies din calcul îmbrăcămintea și încălțăminte, pentru că multora li se mai găsesc în șifonier anumite rezerve. Cine știe de când sunt cumpărate, iar unele sunt prea puțin purtate.

– În privința celorlalte calcule, zice Vergică, intuind ce aș mai avea de spus, luăm în considerare restrângerile la mâncare și la medicamente.

– Asta e grija de toate zilele.

– Dar sunt și celelalte cheltuieli cu scadență lunară. Asta e altă problemă.

– Ar mai scoate-o la capăt așa, de la o lună la alta, cei care au strâns bani albi pentru zile negre.

– Dacă i-au avut în îndestulare și pe aceia.

– Am în vedere o practică mai veche: să strângi acolo ceva, zic eu nu suficient de convingător.

– Scuză-mă, dar ești naiv, mi-o retează Vergică.

– Stai. Nu mă refer la niște sume de invidiat, caut eu să fiu explicit. Îți dau exemplul meu. Când mai rămâneau ceva bani din salariu, și doar mă știi că nu sunt cheltuitor, îi puneam deoparte, adică la ciorap, cum se spune. Când sunt în criză, nu mă duc după împrumut la vecini sau la Casa de Ajutor a Pensionarilor. Iau de acolo atât cât am nevoie și la pensie îi pun la loc.

Vergică, glumeț din fire, mă întreabă cu o vădită curiozitate:

– Cât de mare e ciorapul tău?

Primesc aluzia și răspund:

– Ciorap bărbătesc, de trei sferturi, sugerându-i pe această cale dimensiunea rezervei mele monetare.

– Ei, zice el, te-am întrebat pentru că unii țin banii în ciorapi de damă cu chilot.

– Serios?

– Îți dai seama. Un ciorap de damă cu chilot e mult mai încăpător.

– Te cred. N-am de ce să nu te cred.

– Acolo să vezi cât bănet încape. Ciorapii de damă cu chilot sunt ca o părticică din salteaua cu bani a celor 300 din top și nu numai a lor, că s-au tot înmulțit.

– Eu nu știu cum la unii trag banii la bani. Să fie după muncă... mira-ma-ș.

– Acum zici că ai o rezervă în... ciorapul bărbătesc...

– Da. Dar nu cine știe ce...

– E bine că ai și atât, precizează Vergică, dar, văzând cum merg treburile în țară, nu cred că economia se va redresa prea curând și spre binele nostru, al pensionarilor, că spre binele altora garantez. Mă întreb ce se va alege de ciorapul tău în următorii ani.

Fac ochii mari și spun cu jumătate de gură, intrând în jocul lui de cuvinte:

– Va ajunge șosetă?

– Încă n-ar fi rău, mă asigură Vergică, dar Doamne ferește!...

– Să rămână ca o șosetă de copil? Întreb foarte temător. Simt un fior rece pe șira spinării.

Vergică se uită lung la mine, mai soarbe din halbă și-mi spune aproape șoptit:

– Când am zis „Doamne ferește”, mă gândeam la o șosetă de păpușă Barbie. În ea încape o monedă de 10 bani, dacă o vei mai avea-o ca rezervă și pe aceea.

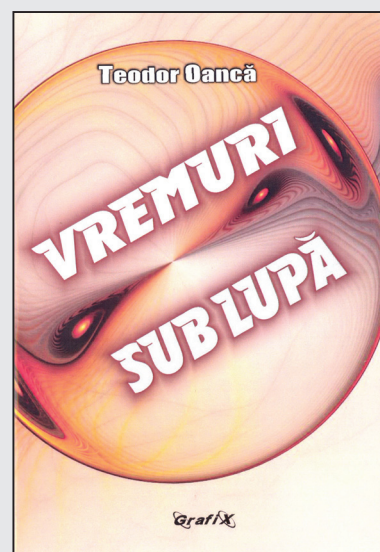
– Crezi?

Sunt de-a dreptul năucit și privesc spre scaunul gol din dreapta. Mă pomenesc spunând: Ferice de Neicu că nu mai apucă așa vremuri!

SEMNAL

Colaboratorul nostru, prof. univ. dr. Teodor Oancă, ne-a oferit ultimul său volum de proză scurtă „*Vremuri sub lupă*”, apărut la Editura Grafix, Craiova, 2017, în 208 pagini.

Cartea ne oferă 32 de proze cu un umor sfătos, fiecare lucrare având un final neașteptat. Câteva dintre proze au apărut, în timp, în „Academia Bârlădeană”.

Adrian VOICA

UN DIALOG AL CUVINTELOR

Declarație de avere

Feuda mea cu margini rotunjite
E versul cu ecouri nesfârșite.

Descoperire

Ne regăsim în cuvânt:
Tu, cine ești, eu, cine sunt...

Schiță

Deschis pe crengi, movul respiră parfum
Într-o pădure cu arbori de fum.

Sfârșit de odă

– Pădure, – încoronată postum
Cu amintirea celei de-acum!

Odihnă

Se tolănește între perne
Cuvântul cu sclipiri eterne.

Bătrânețe

Adesea foiletez *jurnalul* meu
Să aflu ce mai face Dumnezeu.

Intimă

Sfârșit de vară. Iar te prind de umeri.
Tu, clipele (încă de foc) le numeri.

Drum și popas

Tu treci, iar eu rămân: ce ironie!
Și totul, în aceeași poezie!

În căutarea frumuseții

Prin câte cercuri spiritul trecu
Din Sfânta Vineri pân'acui!

Efort

Rezumi o viață într-un vers
Când spui că „mai nimic n-a mers!”

Performanță

Într-o viață-ntreagă cumpărai
Două locuri, la balcon, în Rai!

Memorie

O vorbă grea în așternuturi zace,
Blestem cu stea, venit din ispoace.

La colț de stradă

Felinarul a rămas istorie
Îl salut, pentru a sa memorie!

Evoluție

Cu telefon mobil intrăm în altă eră
(Ca sunet și profil) – și totuși efemeră.

Aflarea identității

Te las să meditezi, să regăsești
Osmoza cu poezia care ești!

De-ale creației

Se-ntâmplă să găsec cu greu o melodie.
Dar se topește, când e scrisă pe hârtie.

Devenire

Sub piatra morii bobul când pulbere se
face
Prea rafinate jocuri de-a coptul vin
încoace.

Fagure

Vorbele-albine
Se întorc la tine!

Uitarea

O pauză de șase luni – se știe –
Ajunge pentru nalba din hârtie.

Alte criterii

În fața oștilor cerești
Degeaba spui tu cine ești...

Sicu V. MACOVEI

Absolvent al Facultății de Istorie
a Universității „Al.I. Cuza” Iași.

A publicat, la Editura Junimea,
volumele de poezii: *Anotimpuri
aiurea* (2005), *Vânătorii de vise*
(2006), *Hoț în grădina Raiului*
(2007) și volumul de însemnări
diplomatice *Papionul bine tempe-
rat* (2008).

De mortuis...

Lui Cezar

*Se duc poeții unul câte unul,
către o lume unde nu-i nimic
și lasă-n urmă crucea și o carte
și un anunț făcut după tipic.
Se duc, se duc și-i vatra mai sărmană
fără frumoșii cu aripi de sfinți,
mai tremură o lumânare seara
și ne mai dor plecările de prinți!*

Memento

*Nu știu unde,
nu știu când,
văzui cruce
și mormânt,
prăbușit de ploii
și vânt
și-am rămas
fără cuvânt!
Era groapă de soldat,
ce căzuse fulgerat
de un glonț,
de-o baionetă,
tricolorul la caschetă,
ochii stinși cătând sub glie,
la zborul de ciocârlie!*

Sicu V. Macovei

*Abecedar de istorii
și... istorioare*

JUNIMEA

Mircea COLOȘENCO

VASILE LOVINESCU *VERSUS* DOCTRINAR HERMENEUTIC (ION CREANGĂ – IGNAȚIU DE LOYOLA)

În istoria culturii române, erudiții G. Călinescu și Vasile Lovinescu formează, în echivalență, câte un binom cu Ion Creangă, primul dedicând literar o monografie și o ediție neasemuitului artist al cuvântului, cel de-al doilea – o interpretare ezoterică de excelență a operei acestuia (*Creangă și creanga de aur*, 1989), cu prilejul comemorării centenarului morții inegalabilului scriitor. În ambele situații/sinteze, cei doi exegeți nu s-au contrazis în caracterizarea lui Ion Creangă, dimpotrivă.

Ceea ce este interesant, însă, este faptul că Vasile Lovinescu, cu mult timp înainte de a se fi lansat în despicarea firului în patru a creației genialului povestitor, a intrat aparent în contradicție cu opiniile anterioare expunerii propriu-zise.

Articolul/studiul lui Vasile Lovinescu titrat *Exercițiile spirituale ale Sfântului Ignațiu de Loyola*, rămas în publicațiile timpului („Azi”, București; IV, 1, ian. – apr. 1935, pp.1553-1561), pe care îl reproducem și care nu a fost până în prezent editat alături de alte lucrări ale sale, împărtășește aceeași soartă cu două articole ale lui Ion Creangă: *Misiunea preotului la sate și Iezuitismul în România*, apărute în publicația lui Scipione Bădescu (prietenul lui Mihai Eminescu), „Noul Curier Român” (Iași, 19 febr. 1872 și respectiv, 8 apr. 1872), primul fiind reprodus în același an de B.P. Hasdeu în revista „Columna lui Traian” (București, 7 martie 1872), care articole vor fi desfoliate și editate de abia un secol mai târziu (*Opere*, II, Ediția Minerva, 1970, pp. 91-95, 96-99), semnate: preot Ion Creangă.

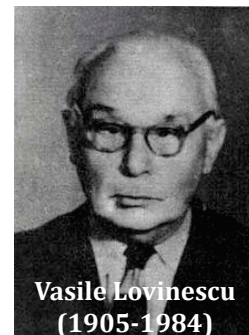
Anul 1872, pentru Ion Creangă, a fost fatidic: dat afară din preoție de Mitropolia Moldovei și din funcția de institutor, de Ministerul Instrucțiunii Publice, înființând un debit de tutun spre a-și întreține existența de toate zilele.

Degeaba luase el parte *misiunii preotului la sate*, condamnând *iezuitismul în România*: „Societatea omenească n-a avut niciodată mai mari adversari, dușmani mai neîmpăcați decât acești monștri, învăluți în sacul pocăinței, ascunși sub masca cucerniciei, iar în inimă și în suflet, cu cele mai negre planuri, cu cele vicii și păcate.”

Parcă învățându-se minte, n-a mai scris nici un articol patetic în felul celui dedicat preotului rural și nici o diatribă îndreptată spre o anume țintă politică, deși – prin luările de cuvânt la tribună – nu s-a lăsat de frățietatea liberală!

S-a dedicat poveștilor, memorialisticii și didacticii.

Studiul lui Vasile Lovinescu despre Ignațiu de Loyola nu se află în divergență cu articolele lui Ion Creangă, ca principii/dogme/ritualuri, ci sunt într-un paralelism exegetic văzute în contextul filosofiei minții.

Vasile Lovinescu
(1905-1984)

Vasile LOVINESCU

EXERCIȚIILE SPIRITUALE ALE SFÂNTULUI IGNAȚIU DE LOYOLA

Per Christum hominem ad Christum Deum.
Sf. Augustin

Ținem să precizăm un lucru dela început: aceste puține și sumare observații asupra Disciplinei spirituale a Sf. Ignațiu, sunt făcute din afară; în primul rând, acest punct de vedere din afară l'am ales voit atare, pentru că astfel subiectul devine mai accesibil cititorului. Și puține altele sunt care să ceară mai mult, nu numai toată inteligența, toată inima, dar și întreaga persoană cu suflet, cu trup, cu minte. De exercițiile spirituale ale Sfântului Ignațiu nu te poți apropia în diletant. Deci, cititorului strein, nu-i putem da principiile cele mai profunde, legile cele mai organice ale disciplinei iesuitice, pentru că nu pot fi accesibile decât acelor ce s-au confundat adânc în apele ei, și s'au pătruns de sufletul acestei doctrine. Ca să dăm un exemplu tot din religie, pentru cineva care crede, Soma Sfântului Toma de Aquino are argumentele cele mai profunde, cele mai decisive în privința existenței lui Dumnezeu. Dar pentru strein, aceleași argumente sunt inoperante. Cu alte cuvinte, în mod voit voi trata în mod personal, din afară într'o măsură, Exercițiile Sf. Ignatiu, pentru că numai astfel de argumente exterioare sunt accesibile cititorului, pe când acelea ale iesuitului practicant nu sunt operante decât pentru el și pentru exercitantul convins și activ. Unui strein, îi sunt de neînțeles, tocmai prin sublimitatea și simplitatea lor. De aceea voi vorbi nu ca un teolog, ci ca un psiholog.

Niciodată dorința de perfecțiune, această nostalgie veșnică a omului, n'a fost mai vie, mai arzătoare decât în Evul Mediu. Și

această perfecțiune nu putea fi altfel închipuită în acele timpuri atât de adânc religioase decât sub forma unei „Uniri cu Dumnezeu”, prin contemplație.

Dar această Unire, această *Visio Dei*, nu era în concepția oamenilor din Evul Mediu, rezultatul unei străduinți, a unei efortări personale, ci numai un dar la „Harului” dumnezeiesc. „La această unire cu Dumnezeu, spune marele Sfânt Bernard de Clairvaux în sec. XII, omul nu ajunge prin efortările sale proprii; e un dar al lui Dumnezeu și al Harului”. Încercările de a atinge prin muncă personală nivelul spiritual cerut pentru *contemplatio Dei*, erau socotite ca lăudabile, interesante, dar deloc decisive: un fel de pregătire mai mult, ascensiunea primelor și cele mai joase trepte ale perfecțiunii. Între acestea și adevărata Perfecțiune, căpătată prin Har, era o prăpastie. O deosebire nu numai cantitativă ci și calitativă, substanțială. Abisul acesta părea de netrecut. Vorbele, pildele tuturor misticilor și sfinților, nu păreau spuse decât ca să accentueze diferența între rezultatul pe care-l poate atinge omul cu propriile lui puteri și între acel *donum extraordinarium* care este Harul divin.

Concepția iesuitică e tocmai contrariul acesteia; nu că neagă Harul divin; din contră! *Dar susține că e perfect accesibil prin mijloace umane, și prin posibilități umane.* Susține că perfecțiunea nu se poate atinge numai printr'un Dar gratuit a lui Dumnezeu, ci și prin posibilitățile obișnuite ale omului, cu condiția ca să se urmeze

anumite exerciții, un anumit fel de viață, o anumită disciplină.

„Pot să găsească oricând pe Dumnezeu, oriunde vreau”, a spus Ignațiu de Loyola, fratelui său în Ordin, Manare. „După cum prin mers, umblet și fugă corpul poate fi exercitat, tot așa se poate ca Voința omului, prin exerciții să găsească Voința lui Dumnezeu”.

Această afirmație a lui Ignațiu a devenit principiul fundamental al disciplinei iehuitice. Teologul Francisco Suarez spunea că sfințenia constă „în plasticizarea voinței noastre în Voința lui Dumnezeu” rezultat ce poate fi atins „și fără Harul Contemplației”. Iar Vincent de Paul, fondatorul ordinului Lazariștilor, ajunsese la convingerea că Perfecțiunea poate fi atinsă și pe o „Cale obișnuită”, prin voință și disciplină, mai mult chiar decât pe cale mistică.

Cum poți ajunge la această perfecțiune pe cale obișnuită? Ignațiu ne-o arată în Cartea sa de Exerciții spirituale. Pentru Loyola, cauza care ține pe Om puternic legat în lanțurile bestialității, este faptul că privește totul numai din punctul de vedere strict pământesc, strict trecător, și nu se pune niciodată în acel al Veșniciei și al lui Dumnezeu. *Când Omul reușește printr-o sfortare puternică de voință să schimbe perspectiva, cel mai mare pas pentru atingerea Perfecțiunii e făcut.* Această afirmație fundamentală se găsește în „Principium et Fundamentum”, temelie, piatra de bază a tuturor exercițiilor:

Homo creatus est (deci dela început, omul privit exclusiv ca o Creatură, existând numai prin și pentru voința lui Dumnezeu) *ut laudet Deum Dominum nostrum, ei reverentia exhibit, eique serviat et per haec salvet animam suam* („Omul a fost creat ca să laude pe domnul Dumnezeu nostru, să-l cinstească și să-l servească, și prin aceasta să-și salveze sufletul”). În această frază ce pare banală, se găsește, la cercetare, mai multă gândire sistematică decât într-o întreagă bibliotecă. Deci omul ca o Creatură ce este, dorește Creatorului său, laudă, serviciu, iubire, respect și *prin acest mijloc* (respect, iubire, laudă) să-și salveze sufletul, adică să ajungă la starea aceia de Perfecțiune, pe care misticii o credeau accesibilă numai prin Har. Toate celelalte creaturi de pe Pământ sunt făcute numai ca Omul să-și poată salva sufletul. *Numai prin acest punct de vedere trebuie să le privim.* De aceea trebuie să ajungem la o stare de indiferență „astfel ca să privim toate Creaturile la fel, și să nu dorim mai mult Sănătatea decât Boala. Bogăția decât Sărăcia. Cinstea ca Rușinea, o Viață lungă, ca o Viață scurtă.

Dar această indiferență nu e o ataraxie, o neglijență, ci privirea întregii creaturi „*sub specie aeternitatis*”, condiționează libertatea voinței noastre, liberată de orice alte înclinări și preocupări decât voința lui Dumnezeu. Dumnezeu deci, nu poate fi găsit printr’o contemplație extatică, ci prin acțiune, prin toate sfortările noastre. Toată viața noastră trebuie să devie fapt, spre cea mai mare Glorie a lui Dumnezeu. A.M.G.D. (*Ad Majorem Dei Gloriam*)

Ignațiu de Loyola a trasat cu grijă drumul spre Desăvârșire. A însemnat toate etapele, toate văile, toți munții, toate locurile de odihnă. Niciodată, nici în contemplarea celor mai adânci mistere, elevul n’are nevoie să-și părăsească umanitatea sa, adică tocmai contrariul celor cerute de mistici. Și forța suverană cu care Ignațiu lucrează este *Puterea Imaginației*. Cine practică exercițiile spirituale, trebuie să simtă Iadul și Cerul, cu toate puterile sale, cu toate simțurile sale fizice, așa ca să poată face la momentul cuvenit alegerea între Christos și Satană.

Pentru asta trebuie o continuă și veșnică conștiință a Răului, a Păcatului. Căderea originară trebuie să fie o perpetuă prezență în sufletul și imaginația exercitantului. Deci experimentează principiul răului printr’o trăire acută, intensă a Iadului, și principiul binelui prin identificare, prin retrăirea vieții lui Iisus. *Per Christum hominem, ad Christum Deum!* Cuvintele acestea ale Sfântului Augustin ar putea sta ca deviză a Societății lui Iisus. Să nu ne închipuim că Trăirea aceasta a Răului și a Binelui se mărginește numai la afecte sufletești. Trebuie să devie fizică, să devie carne...

Astfel, exercițiile prescriu să vedem „cu imaginația”, „Lungimea, Lărgimea, Adâncimea, Iadului”.

Apoi: „Primul punct constă în a vedea cu ochii imaginației,

flăcările nemărginite, și sufletele damnaților ca închise în trupuri de foc.

În al doilea, voi auzi cu ajutorul imaginației, gemetele, strigătele, vaetele, blestemele contra lui Iisus Hristos. Maica Domnului și tuturor Sfinților.

În al treilea, îmi voi închipui că respir fumul, pucioasa, mirosul murdăriei și al corpurilor în putrefacție.

În al patrulea, mă voi închipui gustând lucruri amare, ca lacrimile, viermele conștiinței, tristețea

În al cincilea, voi pipăi aceste flăcări răsunătoare, sfortându-mă să înțeleg cu putere cum înconjoară și ard sufletele damnaților”. (Exercițiul al cincilea, din prima săptămână).

Văzul, Auzul, Respirația, gustul și Pipăitul! Toate cele cinci simțuri contribuind la o actualizare, la o trăire cât mai frenetică a Iadului. Toate exercițiile sunt astfel. Viața, bucuriile, suferințele. Tainele, patimile și Învierea, Slava Domnului nostru Iisus Hristos, trebuie să le realizăm cu toată ființa noastră, cu ultima fibră a sufletului și a trupului!

Deci adâncirea vieții și patimilor Mântuitorului, dar nu prin meditație abstractă, ci prin trăirea reală, a detaliilor, a cadrului, a locului.

„Trebuie să mă gândesc, ca și cum ași vedea cu imaginația Sinagoge, Orașele și Cetățile pe care le străbate Domnul Hristos și în care predică... Dacă e vorba de Sfânta Fecioară, meditația constă în aceia că, trebuie să-mi reprezint o casă mică și anume casa și încăperile Sf. Fecioare în orașul Nazareth din ținutul Galilei”

În Meditația asupra Nașterii Domnului, Ignațiu poruncește „să văd cu ochii imaginației, drumul ce duce dela Nazareth la Betleem; lărgimea și lungimea lui, dacă e drept sau trece prin văi și dealuri. „Tot așa trebuie să-mi închipui Peștera Nativității, cât de mare, cât de strâmtă și cum e orientată.” Toate persoanele trebuiesc văzute „cu ochii imaginației” să aud ce vorbesc, să gust nesfârșita Bunătatea și Iubire a lui Dumnezeu.

Cina cea de taină trebuie închipuită tot atât de real, ca și cum ai sta la masă, și ai vedea mișcările lui Iisus și ai auzi convorbirile celor de față. Exercitantul gustă pâinea și peștele cu care Iisus a hrănit mulțimea, miroasă uleiul parfumat al femeii pocăite. Trebuie să pătimească împreună cu Hristos, să-i simtă loviturile, coroana de spini, cuiele din mâini și picioare, să se coboare cu El în groapă, și să învie cu El. Discipolul lui Loyola trăiește tot misterul vieții Christice, dela Naștere până la Slăvirea și Înălțarea Lui.

Scena, cadrul, trebuie reconstituite cu o amănunțime de inventar: „Aici trebuie văzut drumul dela Muntele Sion până la Valea Iosafat, de asemenea și grădina, dacă e largă sau lungă, e așezată așa sau așa”...

Să nu ne închipuim că disciplina iehuitică e cu totul nouă. Sub alte forme a existat de când e creștinismul. Am reproduces vorbele Sf. Augustin *per Christum hominem ad Christum Deum*, ce cuprind în ele toate exercițiile Sf. Ignațiu, Sf. Toma de Aquino spusesse și el că numai acel om poate să spue că aparține lui Hristos, când e străbătut de Duhul lui iisus, își omoară, își stăpânește păcatele „prin imitația Mântuitorului”. Iar faimoasele stigmat ale Sf. Francisc de Assisi, rănile crucificării care i-au apărut în palme și în picioare, ce sunt altceva decât o identificare cu Iisus și cu patimele sale, împinsă până la asemănarea fizică? Și Francisc nu e singurul sfânt care a avut stigmatete. Se spune că le-a avut Sf. Ignațiu, și alți mulți sfinți.

Dar nimeni înainte de Loyola nu a dat regulile precise, nu a codificat această imitație a lui Iisus, nimeni până la el nu a făcut din ea o doctrină, o disciplină coerentă, de toate zilele, de toate orele; nimeni nu a tras ca el, cu o logică riguroasă, cele din urmă consecințe ale acestei imitații. Rezultatul? O schimbare a exercitantului care merge până în domeniul fizicului. S’au operat adevărate miracole: oameni slabi, voluptoși, pasionali, au fost transformați în soldați austeri ai lui Christ, sacrificând totul A.M.G.D. De aceia când predică, iesuitul poate să spue fără nici o exagerare: „Ce-am văzut cu ochii noștri, ce-am auzit cu urechile noastre; ce-au atins mâinele noastre,

acestea vă vestim” Și nimic nu ar putea defini întregul plan al Exercițiilor decât aceste propoziții, referindu-se fiecare la o anumită fază din viața lui Hristos.

- 1) deformata reformare Omenirea înainte de Iisus
- 2) reformata conformare Viața publică a lui Iisus.
- 3) conformata confirmare Patimile lui Iisus.
- 4) confirmata transformare Învierea, Înălțarea și Slava lui Iisus.

Ca să priceapă și mai adânc rostul, semnificația și rațiunea acestor Exerciții, trebuie să avem totdeauna prezent în minte adevărul fundamental, inițial al Creștinismului, pecabilitatea omului, căderea lui originară prin păcatul edenic, cădere din ce în ce mai precipitată și mai adâncă în cursul vremurilor, aservirea lui, Satanei, Principelui acestei Lumi. Victoria Diavolului ar fi fost desăvârșită, dacă în Dragostea lui nesfârșită, Dumnezeu nu și-ar fi trimis pe propriul său Fiu ca să ne scape. Ceeace a și făcut în ceasul Golgotei, e punctul central, evenimentul cel mai important, centrul de gravitate al istoriei acestui Pământ. Sunt lucruri care nu se pot judeca cu mintea, ci simți numai cu inima. Se poate vedea deci ce însemnează pentru creștin numai simplul fapt al imitării vieții lui Iisus; dar când prin exerciții speciale, imitarea merge până la trăirea Patimilor și a Învierii lui Hristos, *participă într-o anumită măsură, la actul de salvare a Mântuitorului!* La sfârșirea jugului leviathanic, și ștergerea unei mari părți a consecințelor păcatului originar, atât pentru Om cât și pentru cealaltă Creațiune.

Pentru creștin, mântuirea Lumii de Iisus nu este numai un simplu eveniment istoric, care a trecut, orișicât de mare ar fi importanța lui. *Patimile și Slava Mântuitorului sunt o veșnică permanență*, perpetuate de Sacrificiul euharistic, de jertfirea continuă a Domnului în Pâinea și Vinul liturgic. Trei sacrificii cristice, în fiecare secundă, se petrec în lume. Deci, când spuneam că jertfa de pe Golgotha e momentul principal al Istoriei, e un punct de vedere încă foarte exterior; în esența lor adâncă, pasiunea și Slava Mântuitorului constituie o actualitate permanentă. Sunt mai actuale decât ori și care alt eveniment al zilei. „Voi rămâne cu voi până la sfârșitul Lumii”... Când creștinul imită pe Hristos, până aproape de identificare, nu însemnează de loc că se smulge prezentului și se cufundă în meditația unui model, unei ființe de mult dispărute, ci o autentică actualizare, cea mai intensă trăire în Prezent, printr’o legătură de iubire, de fiecă clipă, cu acel ce a mântuit lumea și o mântuiește în fiecare clipă prin taina înfricoșată a Euharistiei, a Prezenței... Încă odată: vorbele sunt neputincioase să descrie ce este în realitate această trăire; niciodată nu sunt mai actuale vorbele lui Pavel: „Nici o minte nu și-a închipuit, nici un ochi n’a văzut nici o ureche nu a auzit, ceiace pregătește Dumnezeu acelora ce-l iubesc”...

Ignațiu de Loyola dă mijloacele, dă disciplina prin care această imitare, această pătrundere salutară de către Hristos, poate căpăta intensitatea, amploarea, acuitatea cea mai mare. Și nu putem să subliniem stupiditatea tuturor democrațiilor și liber gânditorilor care au făcut din Loyola simbolul apăsării omului, a tiraniei spiritului, când în realitate exercițiile prescriu formal și precis: *omul trebuie să fie colaboratorul lui Hristos în opera de salvare a Lumii*. Mai mult: omul trebuie să fie 1) rege al Creațiunii. 2) Profet al Creațiunii. 3) Preot al Creațiunii... adică, nici mai mult nici mai puțin, să-și însușească atributele pe care Tradiția le atribuie lui Messia: Rege, Profet și Preot! Care teorie egalitară, care liberă gândire, care emancipare prin rațiune, a dat omului o demnitate, o măreție, o slavă mai formidabilă, mai extraordinară? Cine a pus mai sus pe Om, decât reacționarul Ignațiu de Loyola?

Încă un loc comun absolut fals este comparația care se face între contemporanii Ignațiu de Loyola și Martin Luther. Deoparte medievalul, catolicul strămb, de alta revoluționarul german, deschizătorul de drumuri noi, soldatul pe care vocațiunea religioasă nu l’a făcut să-și schimbe meseria deoarece a devenit soldatul lui Hristos și nesupusul, revoltatul, dărâmatul de discipline, călugărul augustin Martin Luther. Natural, pentru toți așa ziși istorici, Loyola reprezintă reacțiunea, obscurantismul, Luther, progresul, lumina.

Nimic mai fals! În realitate Loyola e mult mai modern, mai actual decât Luther. Modern, nu fiindcă ar fi căutat-o, ci pentru simplul fapt că se integrează în Eternitate. „Reacționarul Loyola” dă omului o măreție, îi dă un suveran liber arbitru, în a-și alege Calea, îi recunoaște posibilități și capacități în adevăr miraculoase, ce ar apare în ochii unui profan aproape divine, pe când „modernul Luther”, cu îngrozitoarea lui predestinațiune, cu credința lui fără fapte, este adevăratul barbar, o redeșteptare a lui Wotan, o revoltă a păgânismului germanic contra disciplinei romano-creștină. Dumnezeu lui Luther e un Dumnezeu absurd, inexplicabil, care te damnează orice ai face ca să te mântuiești, și care te salvează fără măcar s’o fi cerut și s’o fi încercat. E un Dumnezeu absurd. Și nu trebuie să repetăm greșeala atâtor gânditori care confundă absurditatea cu misterul, cu taina.

O repet, o spun încă odată, pentru că e un adevăr fundamental: niciodată omul n’a fost ridicat la o demnitate mai eminentă, la o plenitudine mai radiantă, *la o regalitate* mai reală și mai legitimă (acea a lui Adam, uns ca rege de Domnul: „Stăpâniți acest Pământ și vi-l supuneți!”), decât de doctrina Sf. Ignațiu de Loyola. Iar ura imensă pe care jesiții au ridicat-o împotriva lor nu mi-o pot explica decât din două motive: 1) forțele obscure, vasalii Principelui acestei lumi simt în ei cel mai puternic adversar al Căpeteniei lor; 2) Practicarea exercițiilor duce la dezvoltarea tuturor posibilităților bune din om; cu alte cuvinte sunt o minunată disciplină pentru formațiunea de caractere puternice, oțelite, capabile să vrea și să realizeze; or, oamenii nu iartă niciodată la semenii lor forța; iartă orice crimă, dar numai să fii puternic, nu...

Căci Hristosul jesiților e un Hristos militant; militant prin dragostea lui pentru oameni, prin eroismul Pasiunei Sale, prin Învingerea definitivă a Șarpelui și a Răului. Unul din exercițiile cele mai importante prescrie să vedem „cu ochii imaginației lupta între Iisus Hristos cu Apostolii săi contra lui Lucifer cu vasalii lui. Trebuie să vedem o tabără lângă Ierusalim, unde e „capida-general” Domnul nostru Iisus Hristos și o altă tabără lângă Babilon unde-i șef al dușmanilor (caudillo de los enemigos) Lucifer...

Doctrina jesiută e o inițiere războinică, la capătul căreia ajungi și mântuit și erou.

Ca sfârșit al acestui mic studiu profan n’ăș putea mai bine să închei decât evocând, ca un fel de reacapitulare-sinteză, capod’opera lui Albert Dürer: *Cavalerul și Moartea*. Simbolicul războinic mergând în mijlocul ispitelor spre Țintă. Doi monștri i-au eșit înainte gata să ia în ghiarele lor pe omul care le-a scăpat de o mie de ori... două personaje fabuloase, apocaliptice și înspăimântătoare, unul, un bătrân cu păr mare, cu barba sordidă cu o coroană de vipere; și celălalt, o Bestie, cu urechi lungi de măgar, ce-a strâns în figura sa toate ororile, toate spaimele Răului! Unul e moartea, principele Groazei, și celalt Belzebut Minciuna și părintele minciunei.

Drumul e lugubru. Natura pare sfârșimată de un cataclism. E câmpul interior din om, pe care cavalerul trebuie să-l străbată, fără murmur, fără teamă și rugându-se.

Iată-l. Nu mai e tânăr, e un om trecut de mijlocul vieții, purtând pe figură urmele luptelor sale. Armura e din Milan.

Monștrii îl întâmpină. Ce-i spun? Taină formidabilă, dar ușor de ghicit. Tot ce-a auzit Eva în Paradis, ce-au auzit oamenii înecați de Potop, ziditorii Turnului Babel. Ce-a auzit Cain. Ce s’a auzit dela începutul timpurilor și ce auzim și acum. Anume: tot ce spune Fiul Pierzării, Lucifer, Dușmanul, ca să ne facă vasalii lui.

Dar cavalerul nu-i vede. Ochii privesc o țintă depărtată sau o viziune interioară. Nimic nu-l poate scoate din contemplația lui lucidă. Nici Moartea, nici Satana nu-i pot face nimic. Se duce spre stăpânul său, spre Ierusalimul ceresc, a cărui slavă o putem ghici din ochii săi. Să ne mântuiească și pe noi!

Ăși vrea ca sub această aqua forte să se facă inscripția:

Inigo de Loyola

Hidalgo soldat al lui Hristos și Sfânt

GHIȚĂ CRISTIAN

NEMURITORUL „EROU NECUNOSCUȚ” AL BÂRLADULUI

Vicisitudinile istoriei au trecut și peste Bârlad și împrejurimi care au plătit tribut de sânge pentru a-și apăra „sărăcia, nevoile și neamul”.

Cunoscuți și mult mai mulți necunoscuți, au murit în bătălii pe câmpurile de luptă, dăruindu-și viața „pentru țară, pentru neam și pentru rege”.

Pomeniți în biserici, la zile mari ca „Înălțarea” sau la comemorări oficiale, eroii își dorm somnul de veci, departe de locurile natale, pentru care s-au jertfit și pe care le-au iubit cu patos și ardoare.

Aflat în calea tuturor răutăților, târgul Bârladului a renăscut din propria-i cenușă după invaziile dinspre răsărit ale hunilor, tătarilor (1241, 1711), ale turcilor în drum spre Vaslui, unde au fost învinși de oastea lui Ștefan cel Mare la 10 ianuarie 1475.

Impresionat de eroismul vasluienilor în Războiul de Independență de la 1877, poetul Vasile Alecsandri a scris două poezii memorabile: „Peneș Curcanul” și „Sergentul”:

*„Plecat-am nouă din Vaslui
Și cu sergentul, zece,
Și nu-i era, zău, nimănu,
În piept inima rece...”*

La 30 august 1877, la Grivița, la Plevna și Smârdan, eroii noștri au cucerit Independența de stat a României, libertatea de a fi stăpâni pe propriul pământ și destin.

Întorși victorioși, cei care s-au mai întors, asemeni sergentului lui Alecsandri, și-au reluat truda de la țară în așteptarea altor momente de sacrificiu.

*„Pe drumul de costișe ce duce la Vaslui
Venea un om, cu jale zicând în gândul lui...”*

Animat de sentimente patriotice locale și naționale, dar și motivat de evenimentele aniversare ale țării: 100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial și 75 de ani de la declanșarea celei de a II-a Conflagrație mondială, Nicu Brașoveanu, fost elev al Liceului Pedagogic „Ioan Popescu” din Bârlad și absolvent al Universității de Artă „George Enescu” din Iași, secția Sculptură, a realizat ca lucrare de disertație (după masterat), o structură metalică, unică în peisajul post-modernist al artei plastice contemporane.

Lucrarea fostului nostru elev își cere dreptul de a fi expusă în forul public al Bârladului, unde se resimte nevoia unui monument al eroilor.

Vechea administrație a urbei a aprobat un proiect al sculptorului ieșean Mihai Crengăniș, care a rămas în stadiu de proiect.

Ceea ce ne propune tânărul artist Nicu Brașoveanu este o viziune modernă a eroului necunoscut.

Se impune, deci, ca noua administrație a Bârladului să ia în considerație oferta tânărului sculptor, cu atât mai mult cu cât acesta nu ar pretinde sume colosale, ci doar costul materialelor și al efortului propriu.

Considerăm că e momentul oportun ca Bârladul să aibă un monument deosebit închinat eroilor, un monument realizat de un conorășean al nostru.

Eroul necunoscut, în viziunea sculptorului Nicu Brașoveanu

Nicu APOSTOL

POVEȘTI ȘI POVESTITORI, ÎNTR-UN PROIECT EDUCAȚIONAL „DE POVESTE”

Cunoscându-l cu ocazia unuia dintre evenimentele Academiei Bârlădene, în cadrul căruia își prezenta cartea „Povești de la Bojdeucă”, învățătorul Ionel Onel a fost reperul care a născut ideea unei colaborări profesionale, în beneficiul nostru și al elevilor noștri. A încuviințat cu deschidere și bucurie ideea, iar textul proiectului a fost doar formalitatea care anunța activități remarcabile în cadrul școlilor noastre.

Iată, prezentate succint, câteva dintre „datele” tehnice și intuitive (fotografii) ale colaborării școlilor din Șuletea și Grăjdeni:

Am denumit proiectul nostru „Exploratori și creatori în lumea poveștilor”.

Finalității didactice, cultivarea gustului copiilor pentru lectură – în condițiile atracției tot mai puternice către tehnologie și social-media – am dorit să-i asociem implicarea elevilor de vârstă școlară mică în activități diverse, motivante. Ne-am pus problema realismului ideilor proiectului nostru și am acționat în sensul evitării riscului formalismului, al nerelevanței în selecția activităților. Rezultatele au fost cele așteptate: elevii noștri și-au imaginat întâmplări, au creat personaje, au pus în cuvinte scrise povestea lor și ne-au bucurat cu interpretarea propriilor creații. Am avut cu toții în fața noastră mici actori, plini de însuflețirea și dorința de a arăta tuturor ce minunății au reușit să pună în textul lor. De asemenea, în postura de „jurat” au urmărit cu atenție și preocupare prezentările colegilor lor și au apreciat prestațiile respective, completând fișele de jurizare pe care le-au avut în față.

De fapt, acestea au fost scopul și provocarea proiectului

nostru: copiii, atât de mici fiind, să-și măsoare puterile cu imaginația, cuvântul scris și interpretarea creației lor. Au dovedit, cu prisosință, că e suficient să le oferim încredere! Produsele lor au fost surprinzător de interesante.

Conform planificării, au avut loc vizitele reciproce ale grupurilor de 12 elevi și învățătorii lor, la Șuletea, 22 mai, și Grăjdeni, 25 mai a.c., cu participarea și susținerea directorilor școlilor partenere: prof. Benea Mariana și Codreanu Iulian.

Au contribuit la pregătirea activităților și învățătorii: Cimpoeșu Cristinel, Tănase Mariana (Școala Șuletea), Onel Luminița, Benea Ion (Școala Grăjdeni). În cadrul activităților de la Șuletea, proiectul a beneficiat și de participarea grupului de dansuri populare „Ciobănașul” al Căminului cultural „Virgil Caraivan”, condus de dnl Silviu Popa, directorul instituției, și Ionel Roșu, coregraf.

Au participat aproximativ 90 de elevi.

Iată conținutul precizat în documentele proiectului și pus în aplicare:

1. „Lumea poveștilor în textele și desenele copiilor”, activități de creație la nivelul claselor de elevi implicate, în vederea creării portofoliului proiectului;

2. „O poveste să-ți mai spun, în satul lui Virgil Caraivan!”, activitate cu ocazia vizitei la Șuletea a grupului de elevi și cadre didactice de la Școala Grăjdeni;

3. „Grăjdeni – ținut de istorie și de poveste”, activitate cu ocazia vizitei la Școala din Grăjdeni a grupului de elevi și cadre didactice de la Școala Gimnazială „Virgil Caraivan”, Șuletea.

Cum imaginile sunt cu adevărat grăitoare, iată câteva mărturii vizuale ale activităților amintite mai sus:

ARAMIN *

DIMITRIE CANTEMIR.

DOUĂ SUTE DE ANI DE LA MOARTEA LUI: 1723 – 1923

Două secole sunt de când Dimitrie Cantemir a trecut în imperiul umbrelor; două secole de sbuciumări, unul de decădere – epoca fanariotă și altul de înălțare națională, de redeșteptare. Ce n-au văzut ele: o putere care se ridica uriaș amenințând chiar a ne nimici – o putere sfărmată apoi, Rusia; altă putere tot așa de doritoare de a ne da sclaviei, cu înflorirea și pieirea ei, Austria. Dumnezeu, a cărui dreptate mai curând sau mai târziu se împlinește, a umilit în țărână pe acești dușmani neîmpăcați și cruzi. Drepte sunt căile Domnului și poporul român le-a urmat, pentru aceasta întregit se îndreaptă spre fericire. Restriștea și amarul, pe care le-au simțit des, nu l-au făcut să-și piardă încrederea într-un viitor mai bun. Vremuri de restriște, vitrege vremuri pentru poporul românesc i-au fost date și lui Dimitrie Cantemir să trăiască. Viața lui romantică l-a reținut nu multă vreme în Moldova; exilat, pribeag, își ducea zilele sub ceruri străine.

Dimitrie Cantemir, născut la 26 Octombrie 1673, era fiul lui Constantin Cantemir fost domn în Moldova între 1685–1693 și al Anei Bantaș. De mic avusese o educație aleasă primită de la renumitul dascăl grec Cacavelas. La 11 ani fu trimis zălog la Poartă, în locul fratelui său mare, Antioh și aici avu ocazia să se întâlnească cu învățații veniți din occident. Învățând limba turcească, introduse notele de muzică la Turci și compuse chiar cântări religioase foarte prețuite de aceștia, câștigându-și astfel multă simpatie printre oameni sus-puși de la Poartă. Când muri tatăl său, fu ales de către boierii țării domn, dar nefiind recunoscut de Poartă și respins de către Constantin Duca, se duce iarăși la Constantinopol. La 1700 se căsătorește cu Casandra, fiica lui Șerban Cantacuzen, fost domn al Țării-Românești. După asta mai petrece iarăși la Constantinopol zece ani și în 1710, tocmai când Petru cel Mare declarase războiul Turcilor, aceștia din urmă socotindu-l destoinic în conducerea armatei și guvernul otoman având mare încredere în el, îl trimite, urmând lui Nicolae Mavrocordat, – în scaunul domniei Moldovei, fără să-i mai ceară bani – ca de obicei – ci din contra dându-i chiar ei ajutoare bănești spre a se stabili la domnie. Imediat ce se urcă pe tron se gândi să scape Moldova de jugul turcesc. Ocazia era minunată: Rusia cu Petru cel Mare declarase război Turciei. Totuși el la început păstrează legături prietenești cu amândouă Imperiile.

Brâncoveanu din Muntenia făcu primul pas de înclinare și alianță secretă cu imperiul de răsărit care părea atunci, prin Petru cel Mare, a fi stăpân al situației și victorios în noul război ce începea. De aceea, în același an, 1710, făcu și el un tratat de alianță secretă cu Petru cel Mare, tratat prin care își asigura pentru familia sa domnia ereditară în Moldova. Curând însă, cu ocazia începerii războiului și după ce invitase pe Petru – care nu-l ascultă – să treacă în Imperiul Otoman tocmai pe podul ce îl construia peste Dunăre din ordinul Porții, luă fățiș partea Rusiei, iar la bătălia de la Stănilești, pe Prut, mai jos de Huși, armatele lui moldovene luptară alături de cele rusești ale lui Petru cel Mare. Se cunoaște care a fost rezultatul acestei lupte. Împăratul abia scăpă, victoria fu de partea Turcilor, iar Dimitrie Cantemir, cu o mare parte din boierii săi, fugi în Rusia unde fu primit cu mare cinste, i se dăruie câteva moșii și fu investit cu funcțiuni și titluri înalte, iar urmașii au dat naștere unor însemnate familii rusificate și la valoroși oameni de știință și litere și buni politicieni imperiului vecin. După ce fusese făcut principe de Mohilev, îi muri soția, iar el

se duse la Petersburg și se căsători a doua oară, la 1718, cu fiica principelui Trubescov, când fu numit consilier intim și secret al împăratului. La anul 1722, după stăruința lui, Petru cel Mare fondă Academia din Petersburg. *Cam astfel petrecu Dimitrie Cantemir, când, în anul 1723, la 21 August – în al 49-lea an al vieții sale – își dădu obștescul sfârșit într'un sat din Rusia, cam la vre-o 420 de verște depărtat de Moscova, Dimitrovca, satul său de locuință, „acest fruntaș al vremurilor sale, scriitor vestit, Domn, fiu și frate de Domn, senator, sfetnic rusesc” și membru încă din 1714 al Academiei din Berlin – Societas Regia Berolinensis.*

*

În urma lui, Cantemir, a lăsat o mulțime de opere dintre care cele mai însemnate sunt acestea: 1) *Divanul lumii cu înțeleptul sau gâlceava sufletului cu trupul* (scrise românește și grecește pe două coloane); 2) *Hronicul Romano-Moldovlahilor* sau cum îl intitula el, *Hronicul vechimei Romano-Moldovlahilor, întâi pre limba latinească isvodit, iar acum pre limba românească, scos cu truda și ostenița lui Dimitrie Cantemir Voevodul și de moșie domn și a Svintei Rossiești Împărății cniiaz*; 3) *Istoria creșterii și scăderii imperiului otoman* (Ms. Latinește dar publicată

întâia oară în englezește); 4) *Istoria ieroglifică* (românește); 5) *Vita Constantini Cantemirii cognomento senis Moldaviae principis*; 6) *Istoria Cantacuzinilor și a Brâncovenilor* (rusește); 7) *Descriptio antiqui et hodierni status Moldaviae* (tipărit întâi în limba germană); 8) *Cartea sistemii sau despre starea religiei mahomedane*; 9) *Întâmplări la cele mai vrednice de amintit din Valahia*. Și în afară de acestea el a mai lăsat și alte scrieri asupra religiei și muzicii turcești precum și două scrieri filozofice după filozoful olandez *Van Helmont*.

După cum am mai spus, Cantemir făcuse studii și cu dascăli în țară, dar adevărata școală a lui a făcut-o pe malurile Bosforului, acolo unde el a luat contact cu o mulțime de învățați din Occident și Orient. Cunoștea limba turcă, arabă, persană, elenă, grecească, moldavă și franceză. Studiile ce făcuse în istorie, filozofie și matematici îl puneau între cei mai învățați din timpul său.

Că se bucura de o mare reputație în învățătură chiar în țară ne-o mărturisește chiar Neculai Costin, muștrând astfel pe Dimitrie Cantemir, că „știindu-se foarte învățat n'au vrut să iee nici odată sfat de la boierii mai bătrâni” și că, pe când ședea în Turcia, muzica a fost una din îndeletnicirile sale favorite ne-o spune tot Costin „că știind bine din tamburu, îl chemau agii la ospețe pentru zicături”. Dar reputația lui era cu mult mai mare în străinătate unde, după ce trecu în Rusia, fu numit cu diploma din 11 iulie 1714 membru al Academiei de științe din Berlin și al acelei din Petersburg.

Dintre scrierile lui nu toate au avut o înrăurire asupra Românilor, fie pentru că erau scrise în alte limbi, fie pentru că abia târziu s'au cunoscut unele manuscrise și traduceri; cum sunt de exemplu operele scrise în rusește după retragerea lui în Rusia, cum e sistemul muzicii turcești, ori evenimentele Cantacuzineștilor și a Brâncovenilor cari par mai mult niște rapoarte scrise împăratului Petru cel Mare, acesta dorind să cunoască mai bine evenimentele din urmă

ale țărilor române și legăturile lor cu vecinii și Imperiul Otoman.

Tot așa rămaseră necunoscute printre Români, din pricina limbilor în care erau scrise – latina – operele: *Istoria împărăției otomane* și chiar *Descrierea Moldovei*.

Scrierile ce putură avea oarecare înrăurire au fost *Hronical Moldovlahilor* și cele două scrieri ale lui filozofice, *Divanul Întăleptului cu lumea* și *Istoria ieroglifică*.

Mai târziu însă scrierile sale începură a fi cunoscute pentru că se traduseră din limbile latină, germană, engleză, elenă și rusă în limba românească. Interesant la acest autor este stilul care nu pare așa greoiu, ba chiar plăcut, și mai interesantă încă este argumentarea lui documentată că poporul românesc de pretutindeni, din toate provinciile, fără deosebire, se trage din poporul Roman, din descălecătorii lui Traian, cari s'au contopit cu poporul Dac. Bine înțeles toate astea le face cu mijloacele și isvoarele care le avea el la îndemână pe vremea aceia, căci astăzi multe dintre afirmările lui ar putea fi discutate și puse la îndoială, dar trebuie să ținem seamă că el este printre primii care afirmă și documentează că origina poporului Român e la Roma și Sarmisegetuza și ridică această chestiune importantă în istoria universală.

Și astăzi, când se împlinesc două sute de ani de la moartea acestui Principe al Literaturii Române se gândește cineva să-i slăvească memoria, se gândește cineva că el în acel sat depărtat din țara Moscului nu va fi având nici piatră pe mormânt și nici cruce la cap, crucea semnul păcei eterne și divine, semnul odihnei sufletești? Vom vedea cum vom și să sărbătorim această dată.

* Din articolul publicat în „Vulturul Carpaților”, Iași, IV, 3-4, 1 mai 1923, pp. 45-48, 49.

Teodor OANCĂ

Oriunde

Oriunde aș călca desculț
Nu-i brazdă care să mă știe,
Numai pământul din străbuni
Tresare plin de bucurie.

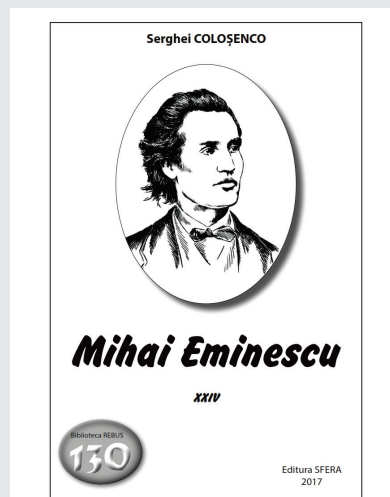
Oriunde când privirea-ntorc
O lume se deschide-n față,
Dar numai plaiul românesc
Îmi dă putere de viață.

Oriunde știu că e un rost
Mă-ndrumă pașii deodată,
Dar sufletu-mi rămâne-aici,
În vatra binecuvântată.

SEMNAL

În fiecare an, la 15 ianuarie și la 15 iunie, Serghei Coloșenco îl omagiază pe Mihai Eminescu prin câte o plachetă de cuvinte încrucișate și enigmatică.

La comemorarea poetului, din 15 iunie a.c., a apărut la Editura „Sfera” din Bârlad placheta cu nr. 130 din „Biblioteca Rebus”, a 24-a dedicată lui **Mihai Eminescu**.

Ion N. OPREA

CARTE REVANȘĂ LA „NIF-NIF, NAF-NAF, NUF-NUF ȘI ALȚII CA EI”, PRIMESC UN „HIPOREBUS” CU ÎNDEMNUL „PE CAI, ÎNAINTE!”

Când la Editura Armonii culturale-Adjud mi-a apărut volumul „Nif-Nif, Naf-Naf, Nuf-Nuf și alții ca ei”, 2017, cu „Precuvântare” semnată de Constantin Hușanu, membru al USR, care mă elogiază menționând că mi-am găsit „timp să tratez viața intimă a animalelor”, punându-le în valoare „structura lor psihologică, adesea superioară unor oameni”, pentru că în zilele noastre s-a ajuns ca unele mame să-și abandoneze copiii, lucru care nu îl fac animalele, volumul l-am expedit prietenilor, bibliotecilor, solicitanților.

Cartea am trimis-o și prietenului meu, publicistului, conducătorului revistelor *Academia Bârlădeană*, *Labirint* și *Crypto*, renumitul rebusist Serghei Coloșenco, din Bârlad, care m-a și înștiințat că mi-a expedit o carte. Am primit-o azi, 14 iunie și, după ce am foietat-o, mi-am pus – nu știu pentru a câta oară – întrebarea, oare știu statisticienii Europei și ai Lumii câte cărți se scriu, se editează, dar mai ales circulă și se citesc în România, de suntem rușinos considerați cei mai puțin citiți, în timp ce adevărul este cu totul altul!? Cine contabilizează și raportează sutele de volume citite într-un an de un Serghei Coloșenco sau Ion N. Oprea, ca să le scrie pe ale lor, care ajung la prieteni care citesc, poate, și mai mult?

Și încă o constatare: nu doar noi, cei doi, facem literatură, fugind „Dintr-o lume haină – înapoi la Natură”, cum spune C. Hușanu în *Precuvântarea* sa, cu un îndemn tineresc „Pe cai, înainte!”, venit de la Ritta Mintiade, colaboratoarea și prefațatoarea cărții lui Serghei, ci foarte mulți alți condeieri, ceea ce este un semn bun pentru cultura neamului nostru mereu blamat...

„...Mulțumesc pentru carte și vreau să mă „revanșez” trimițându-vă ce am tipărit... de ziua mea de naștere”, îmi scrie Serghei Coloșenco, Bârlad, 12 iunie 2017. Și tot dânsul, la aceeași dată, adaugă drept autograf: „Domnului Ion N. Oprea, Caii nu trebuiesc împușcați, ci iubiți, nu-i așa?”

O aluzie la ceea ce îi voi fi povestit, dar o știe și dânsul tot atât de bine ca și mine, cu ani în urmă, când Uzinele „Tractorul” de la Brașov fabricau și livrau mii de tractoare, iar diriguitorii agriculturii socialiste nu mai aveau nevoie imediată de animale... mii de cai erau împușcați, devenind hrană pentru păsări, în final pentru oameni. Iar după 1989 – de când nu mai sunt tractoare autohtone și nici cai în satele noastre – recolta, multă-puțină, o cară moșnegii de alde mine cu... cotiga, trasă tot de ei.

Mai practică decât noi, fără prea multe aluzii la ce a fost și ce este în literatura creată sau citită de românii necuprinși în statistici, doamna Ritta Mintiade, după îndemnul făcut „Pe cai, Înainte!”, o spune direct, cum precizam: „Purcedem la drum cu cai năzdrăvani din basme, cu imaginea fastuoasă a lui El-Zorab, cu mândri cai domnești ai lui Sadoveanu, cu imaginea învolburată a versurilor „Ah, voi sănii, sănii/Și voi cai, voi cai!”, cu spiritul practic al lui Creangă „Dacă-i cal, să tragă...” sau cu fantasticii cai din poeziile lui Eminescu” prin care, delicat, doamna ne ispitește la dezlegarea a ceea ce a lucrat Serghei.

„Acesta este universul prin care ne poartă rebusistul bârlădean Serghei Coloșenco în noua sa carte închinată acestor minunate ființe

care ne întregesc sufletul și existența”, după cum la fel procedează – ne-o spune C. Hușanu – și Ion N. Oprea, vorbindu-ne despre lumea animalelor lui, a Necuvântătoarelor – altă carte – nu doar calul, ci și lupul, capra, iezii, câinele, șoarecii, cerbii, oile, mamutul, leul, tigru, leoparzii, elanul, bizonul, boul moscat, coioții, măgarul, vaca, iacul, rechini, balena, broasca, veverița, hârciogii, urșii, aricii, marmota, lilieci, elefantul, ciorile, peștișorii, rădașca, taurul, purcelușii, cârțița, râma, popândăii, zimbrul, fazanii, castorul, furnica și nu numai ei...”

Asemenea volume, după cum spun cei doi, prezentatorii lor, cuprind cuvinte, paragrafe întregi, selecții de fragmente literare și din opere științifice, care pun calul și atâtea animale într-o lumină aproape umană.

Amândouă volumele „oferă cititorilor informații din domenii diverse, știință, literatură, pictură, sculptură, sugerează judecăți semnificative, menite să modifice modul de a le privi și proteja, ca pe niște ființe care nu au darul vorbirii, dar prin prezența lor, ajută omul și natura, asigurându-le un echilibru, fără de care Pământul ar deveni o Sahară”.

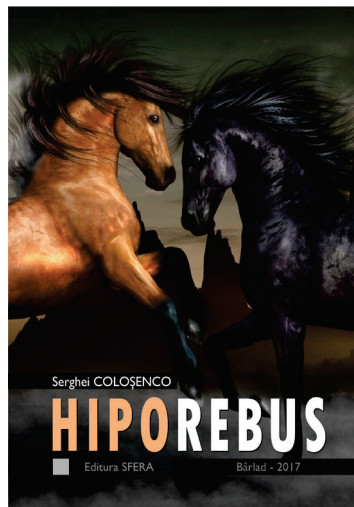
Deci, să reținem, caii nu trebuie împușcați, ci întreaga natură trebuie iubită, întreținută, inclusiv pădurile, altfel dealurile devin pericolul a ceea ce a zidit omul.

Da, pentru că, dacă după 1989 calul a fost înlocuit de cotigă, să nu uităm ceea ce a reținut

de la Nichita Stănescu și a redat Serghei Coloșenco în a sa *Hiporebus*, Editura Sfera, Bârlad, 2017, 138 de pagini, în poezia Calul: „Calul/dragi copii e-o roată/ ce străbate lumea toată./ O roată cu patru spițe/ potcovite cu mlădițe/ de poteci și drumuri lungi,/ tot să mergi și să ajungi/ până-n piscuri sus în munți,/sau, să mergi din vale-n vale/ tocmai pân-la marea mare...// Dacă are om în sa/ și țintită-n frunte, stea,/Calul dragi copii e-o roată/ce străbate lumea toată...”; de la Serghei Esenin, prin pana lui George Lesnea al nostru, 1925: „Ah, voi sănii, sănii! Și voi cai, voi cai!.../...Totu-i dus. Fugarul a pierit./ S-a schimbat și părul meu și pasul./ De prea mult vioi pălăvrăgit/ Și-a pierdut harmonica mea glasul./ Sufletul mi-i totuși plin de rost,/ Gerul și zăpada-mi saltă țelul,/ Fiindcă peste toate câte-au fost,/ Râde pân-la lacrimi clopoțelul”; de la Emil Ianuș și Nelu Vasile, 2012, prin scrisul lui Iulian Bostan: „Dii, Roibule! Dii dragul meu! La drum!” Cu el, „Le-aș fi arat vecinilor grădina/ Sau de la moară le-aș fi adus făina!/Și galopând în șa murgul năzgâmb/ Ce chiote aș fi tras la noi pe dâmb!/ Aș fi scurtat chiar spațiul temporal/ De aș fi avut căruța cu un cal!”; de la...

Încă o dată mulțumiri și felicitări pentru cartea oferită, *Hiporebus* (a câta oare?) – apărută chiar în ziua dv. aniversară din 14 februarie 2017 – care are meritul specific de a ne face să înțelegem faptul că prin rebus putem privi lumea și evadările acesteia și în alte moduri, mai enigmatice.

Vă doresc în continuare aceeași prețioasă putere de muncă pentru a menține Rebusul pe același loc onorabil în Bârladul nostru drag, în țară, ca și în lume... și Mulți ani fericiți cu deosebite bucurii împreună cu întreaga Familie pentru acea zi festivă!

Marian ROTARU

ÎNSEMNĂRI (VI)

Rămâne întrebarea cum se face că Martin și Elisabeth, unici ca înfățișare, s-au născut cam odată și s-au întâlnit în lumea asta mare! A făcut cineva un experiment? Dacă da, desigur acel cineva nu era

pământean!

Revenind la limbile artificiale, trebuie spus că sunt în lume cel puțin două milioane de cunoscători ai limbii *esperanto*. S-au scris dicționare, se editează reviste în *esperanto*, se organizează cursuri de învățare. Una dintre limbile folosite pe internet este *esperanto*, care a prins cel mai bine în minusculul stat Moresnet. Mica republică cu o suprafață de 344 de hectare și având capitala în satul Kelmis, a apărut printr-un accident al istoriei în anul 1816. Situat la frontiera Prusiei cu Țările de Jos, Kelmisul era dorit de ambele părți pentru că avea cea mai mare mină de zinc din Europa. Pentru a se evita un conflict, diplomații hotărâsc ca satul să constituie o entitate de sine stătătoare, numită republica Moresnet, sau Moresnetul Neutru. Zăcămintul de zinc s-a epuizat în 1860. Cazinourile, cărțile poștale, timbrele, cele trei distilerii de gin și comerțul fără taxe vamale au asigurat în continuare prosperitatea statului. Se spune că principele de Monaco a fondat cazinoul din Monte Carlo inspirat de stabilimentele din Moresnet. Pentru buna înțelegere între locuitorii germani, olandezi și valoni ai satului Kelmis, dar și pentru a se individualiza pe plan internațional, Moresnetul a adoptat în 1908 *esperanto* ca limbă oficială. Decizia a fost îmbrățișată de locuitori. Dar nu peste mult timp, republica este desființată. Conferința de pace de la Versailles decide, la 28 iunie 1919, alipirea acesteia la Belgia. Pare-se că cetățenii Moresnetului nu au fost deloc entuziasmați de decizia forului internațional. Renunță la independență abia în ziua de 10 ianuarie 1920 când o unitate militară belgiană ocupă Moresnetul și șterge de pe hartă micul stat. În fostul Moresnet limba *esperanto* este încă populară. Satul Kelmis a rămas capitala mondială a vorbitorilor de *esperanto*. Aici se țin congrese de *esperanto* și se editează lucrări în această limbă. De asemenea, pentru republica Moresnet s-a creat în anii din urmă un portal pe internet, ceea ce-i conferă o existență fantomatică. Leo Witgens a dedicat Moresnetului Neutru o monografie în două volume.

Esperanto redevine limba oficială în 1967, dar de data aceasta a republicii Rosa. Giorgio Rosi, un inginer italian, construiește o platformă marină în suprafață de 400 metri pătrați. O amplasează în apele internaționale ale Adriaticii și o proclamă stat independent sub numele de republica Rosa. Pe platforma Rosa funcționa un magazin cu suvenire, un restaurant, un bar de noapte, un hotel și un post de radio care emitea în limba italiană. Republica a emis timbre și o monedă proprie căutată de numismați. Statul italian a cerut inginerului Rosi să plătească impozit pentru afacerea sa. Acesta a refuzat, motivând că insula se află în afara Italiei. Până la urmă, în 1969 armata italiană confiscă bunurile Rosei în contul impozitelor neplătite, evacuează personalul și dinamitează platforma. Giorgio Rosi a format un „guvern în exil”. Fabio Vacarezza publică în 2007 volumul monografic „Republica Rosa – un vis de libertate”. În treacăt fie spus, afacerea cu posturi radio pirat care câștigă banii din reclame era foarte tentantă în anii 1960. Astfel, în 1964, olandezii captau emisiunile radioului REM localizat pe o platformă ancorată în apele internaționale. Tot din motiv de neplată a impozitelor, armata olandeză confiscă platforma, dar procedează mai inteligent decât italienii. Platforma REM a fost tractată în rada portului Amsterdam și concesionată unei companii care a deschis un restaurant. În anii următori, militarii olandezi au anihilat alte două posturi pirat, „Veronica” și „Nebo II”, ce emiteau de pe vase staționate în marea internațională. Forturile Maunsell au fost construite de britanici în al doilea

război mondial pe Marea Nordului pentru a adăposti tunuri antiaeriene care să oprească avioanele germane. Construcțiile marine abandonate după război sunt ocupate de pictori, scriitori, ori de simpli sihaștri, dar și de posturi de radio pirat. După un timp, acestea din urmă au fost desființate de militarii britanici.

Un adolescent de 14 ani, Robert Ben Madison, din Milwaukee, statul Wisconsin, proclamă în 1979 independența unui regat fictiv pe care l-a denumit Talossa. A părut un joc, dar iată că statul Talossa există și azi, fantomatic este adevărat, iar numele său convertit în marcă de comerț și site-ul pe internet aduc mulți bani inițiatorului. La început „regatul” Talossa cuprindea doar camera lui Madison, care de altfel era și singurul „cetățean”. Acum are 225 de cetățeni și reclamă 13 kilometri pătrați de teren care cuprind parcele din cartierul East Side din orașul Milwaukee de pe malul lacului Michigan, dar și insula Cezembre din Bretania. Talossa nu este recunoscută de SUA și de nici un alt stat, iar cererea de înscriere în ONU nu a fost luată în seamă. Totuși, Madison a scris o carte cu o istorie fabuloasă, care spune că talossienii sunt urmașii spirituali ai tribului berber talessinnt din Maroc. A inventat o limbă artificială, *talossiana*, pentru care a elaborat un dicționar cu 28000 de cuvinte și o gramatică. *Talossiana* este folosită în corespondența de pe internet și chiar de unii scriitori!

În lucrarea „Al treilea val” care continuă volumul la fel de celebru, „Șocul viitorului”, sociologul american Alvin Toffler teoretizează societatea viitorului, numită de el postindustrială. Este o lume a micii proprietăți și a micului acționariat, a „capitalismului de masă”. Societatea gândită de Toffler este entropică, dar o entropie temperată de lege și toleranță. Este o societate dinamică și într-o continuă expansiune atât intensivă prin dezvoltarea științelor, cât și extensivă prin colonizarea spațiului oceanic și cosmic. Omenirea crește numeric și doar Oceanul și Cosmosul, ultimile frontiere, pot oferi spațiu și resurse pentru toți, așa încât războaiele cauzate de sărăcie și penurie, teoretizate de Thomas Malthus acum două secole, să fie evitate. Viitorul lui Toffler pune accent pe individualitatea umană și națională, pe respectul particularității, pe circulația liberă a informațiilor și culturii, dar totodată pe solidaritate umană. Statele Unite ale Americii din anii 1970 îi apăreau lui Toffler ca promotoarele noi orânduirii. SUA zugrăvite în „Al treilea val” sunt un model de toleranță și de acceptare a diversității. Exemplele îi stau la îndemână și sunt mai numeroase decât arhicunoscutele cartiere China Town și Little Italia din metropolele americane! Tipic este cazul populației *amish*. La origine, sunt germani din Alsacia și Palatinat, protestanți anabapțiști, stabiliți în secolul XVIII în ceea ce se numea pe atunci, ca și acum în virtutea tradiției, Pennsylvania Olandeză. Această bucată a Pennsylvaniei a fost prin secolul XVII posesiune a Țărilor de Jos. Amishii, chiar și aceia dintre ei emigrați mai târziu în alte state: Indiana, Ohio, Illinois, Maryland etc, locuiesc numai în sate, nu se amestecă cu alte populații, duc o viață patriarhală, nu vorbesc decât germana și refuză civilizația tehnică contemporană. Nu recunosc independența SUA. Pentru ei statele americane sunt colonii britanice, iar pe americani îi consideră englezi. Noua Suedie a fost o colonie suedeză din America de Nord înființată în secolul XVII pe valea fluviului Delaware. Nu după mult timp, teritoriul acesteia va fi preluat de olandezi, apoi de englezi. În prezent, fosta Nouă Suedie este inclusă statului Delaware. De la suedezi s-au păstrat biserici și conace, dar și mentalitatea de cetățeni aparte împărtășită până azi de localnicii ținutului. Există și un muzeu americano-suedez. Odată cu suedezi au venit în Noua Suedie finlandezi din regiunea Savonia. De pe valea fluviului Delaware, finezii au împânzit nordul american, așezându-se în ținuturile păduroase. Își păstrează până azi caracterul etnic distinct. În statul Maine locuiesc așa zișii loialiști. Nu recunosc

independența SUA și se consideră încă supuși britanici. Indienii *seminoli* din Florida sunt în război cu... SUA! Nu au încheiat niciun tratat de pace cu americanii, așa cum au făcut celelalte popoare băștinașe. Despre lupta acestui popor amerindian scrie Miloslav Stingl în cartea „Aventura marilor căpetenii indiene”. Indienii *sioux* care trăiesc în rezervații răspândite în statele Dakota de Nord și Dakota de Sud, nemulțumiți de politica guvernamentală față de popoarele băștinașe, declanșează în anii 1970 o serie de proteste, blochează autostrăzi, organizează marșuri. Națiunea Sioux își declară simbolic independența față de SUA. Interesant este cazul Floridei de Vest. Actualul stat american Florida are două unități geografice distincte. O peninsulă în est și o fâșie de teritoriu continental mărginit de statele Louisiana și Alabama, în vest. Până la începutul secolului XIX partea vestică forma colonia Florida Britanică, iar estul peninsular, Florida Spaniolă. Profitând de conjunctura internațională, locuitorii Floridei Britanice proclamă în 1810 independența țării sub denumirea de republica Florida de Vest. Patru ani mai târziu, noul stat este ocupat de americani. În 1821, SUA cumpără Florida Spaniolă. Au oferit Madridului cinci milioane de dolari și dreptul perpetuu, în vigoare până astăzi, de a folosi porturile fostei colonii liber și fără a plăti taxe. Se pare că Spania a avut o pasiune pentru flota sa. În 1899, când a vândut Germaniei arhipelagurile Marianelor, Carolinelor, Marshal, Yap și Palau din Pacific, și-a rezervat același drept de a folosi fără plată porturile din insule. Mai mult, insulele Onella și Coroa din arhipelagul Marianelor, precum și O Acea și Pescadores din arhipelagul Carolinelor, nu au fost enumerate în contractul de vânzare, drept pentru care Spania le consideră ca aparținându-i, chiar dacă între timp arhipelagurile amintite au trecut în stăpânirea americanilor.

Ceva asemănător s-a întâmplat și în cazul Floridei. Unii dintre sclavii negri au fugit în junglă și s-au organizat în comunități tribale asemănătoare celor indiene. Li s-a spus *seminoli*, la fel ca celebrului trib indian din zonă. Negrii *seminoli*, temându-se să nu ajungă sclavi la americani, au cerut să rămână sub protectoratul Spaniei și după ce Florida a fost vândută. Între timp, o parte din negrii *seminoli* au roit în Oklahoma, Texas, în statul mexican Sonora și în insulele Bahamas, dar indiferent unde s-au așezat, se declară și azi supuși ai coroanei spaniole. Întocmai ca *seminolii* s-au tribalizat negrii *delaware* și *shawnee* așezați în statul american Oklahoma. Oficial, istoria Floridei de Vest fostă Britanică se încheie în 1826, când este unită cu estul fost spaniol în statul american Florida. Neoficial, evenimentele sunt altele. Locuitorii Floridei de Vest nu au recunoscut alipirea la SUA. S-au considerat pe mai departe independenți, dar au renunțat la republică. Au propria administrație, ignorată de americani, și un parlament bicameral alcătuit după modelul britanic din camera lorzilor și camera comunelor. Lorzii sunt stăpânii ereditari ai diverselor baronii, comitate și marchizate care împânzesc țara. Până în 1994, Florida de Vest nu a avut propriu-zis un șef de stat, ci doar un custode al coroanei, purtător al titlului de duce. Robert al VII-lea, actualul duce, a proclamat în 1994 Florida de Vest dominion britanic, având ca șef de stat pe suveranul Marii Britanii. Regina Marii Britanii nu a refuzat, dar pentru a nu înrăutăți relațiile cu Washingtonul, nici nu a acceptat coroana Floridei Britanice de Vest. Florida de Vest este singura entitate statală care recunoaște și acum Confederația Statelor Sudiste, dispărută de facto la 11 mai 1865, odată cu finalul războiului de secesiune, iar de drept, în 1878 când fostele state sudiste sunt reprimite în rândul Statelor Unite. În Florida de Vest, defuncta Confederație apare în documentele oficiale ca subiect de drept internațional, iar drapelul Confederației este arborat ostentativ în localități cu ocazia sărbătorilor sudiste. De altfel, o parte din cetățenii celor 11 state ale defunctei Confederații consideră că sunt națiune aparte. Ei sunt sudiști și nu au nimic comun cu americanii din nord cărora le spun în derâdere, yankei. Printre cetățenii rămași fideli Confederației în plin secol XX, s-a numărat scriitorul Julien Green. Astăzi în Florida lucrurile s-au complicat. Sunt destui care vor ca sudul peninsulei să fie un stat aparte în

cadrul SUA, doresc deci o Floridă de Sud. Iarăși nu avem de-a face cu un unicat în peisajul politic american. Insulele Manhattan și Long Island, incluse orașului New York, vor să secesioneze și să formeze state americane de sine stătătoare.

În societatea postindustrială comunitățile trebuie să decidă libere în problemele care le privesc exclusiv. John Nabbitt, susținător al ideilor lui Alvin Toffler, arată în cartea „Megatendințe” publicată în aceeași anii 1970, că deja în SUA, comitatele – unități administrative la nivel statal și cele 90000 de localități cu personalitate juridică se bucură de o însemnată autonomie decizională. Această atomizare a funcției decizionale, numită astăzi descentralizare, nu poate fi benefică fără responsabilizare. Acest aspect l-a înțeles guvernul japonez și drept urmare, în 1946, toți cetățenii au fost ridicăți la rangul de samurai, rezervat până atunci doar elitei. Aristocrație de masă! O societate în care, pentru tot omul, *noblesse oblige*. Orice muncitor japonez oprește fabricația dacă constată că rezultatul procesului nu corespunde calitativ. De altfel, la japonezi calitatea muncii a devenit un cult. Fiecare colectiv analizează la sfârșitul programului de lucru calitatea realizată.

Fără a neglija importanța marilor companii în industriile complexe, adepții postindustrialismului mizează pe proprietatea mică și mijlocie, flexibilă și adaptabilă, care naște responsabilitate, demnitate individuală și promovează concurența. Jucul pieței devine liber. În Taiwan, marile companii colaborează cu micile întreprinderi de familie, unele deținute chiar de proprii salariați. Aceștia lucrează acasă după sfârșitul programului. Piese prelucrate sunt predate a doua zi la companie și li se face recepția calitativă. Tot în Taiwan controlul final de calitate la marile companii îl fac firmele specializate, astfel încât evaluarea să fie obiectivă și ferită de eventualele presiuni din partea staffului companiei. Postindustrialiștii acordă statului rolul de arbitru social, legiuitor, gestionar al banului public și furnizor de servicii sociale fundamentale: învățământ, cultură, sănătate, apărare, justiție, protecția mediului, cercetare științifică, prevederi sociale ș.a.a. Funcționarul public din Marea Britanie încheie orice scrisoare adresată cetățeanului cu formula: „servitorul Dvs.”. Arată astfel că nu este stăpânul, ci angajatul societății. Iuliu Maniu, în calitate de parlamentar, își plătea șoferul din propriul buzunar, iar Iosif Constantin Drăgan relatează în lucrarea „Prin Europa” că a văzut miniștri federali elvețieni ce se deplasau cu trenul la clasa a II-a pentru a economisi bugetul. În societățile unde primează legea, cetățeanul respectă la rândul-i administrația publică. Astfel, polițiștii britanici, chiar și în colonii, patrulează neînarmați. Simpla lor prezență impune respect. Înarmate sunt doar echipele de intervenție. Spre deosebire, în Germania polițiștii au în dotare armament cât pentru un pluton. Dacă un cetățean este arestat din greșeală în Marea Britanie, este eliberat de îndată și condus cu mașina exact în locul unde a fost ridicat de poliție. Spre deosebire, acum 40 de ani este arestată la Moscova o fată pentru că purta pe stradă minijup. La secție nu a vrut să fie „binevoitoare” cu milițienii și drept urmare aceștia o trimit într-un lagăr pe o insulă de pe Volga. Fără a fi judecată și condamnată, femeia a rămas închisă vreme de 20 de ani. Este eliberată în anii 1990, după ce cazul ei a fost făcut public de ziariștii britanici. Nu a primit nicio despăgubire de la statul rus. Nu trebuie să ne mire. În 1945 soldații ruși au intrat în curtea gospodarului Gheorghe Silion din satul tutovean Ciocani. Fără să ceară voie și fără să plătească, taie vițelul omului, îl tranșează, îl fierb și încep să-l mănânce. Familia privea siderată. După ce a terminat de mâncat, un rusnac aruncă gamela spre gospodar. Acesta se ferește și vasul lovește un alt rus. Pentru că a i s-a pătat vestonul, soldatul sovietic îl împușcă mortal pe țaran. Spre deosebire, soldații germani încartiruiți în Ciocani, plăteau cinstit fie și un ou luat din cuibar, dăruiau zaharină și ciocolată, plimbau copiii cu motocicletele. În primul război mondial, rușii ajunși în Ghidigeni, l-au bătut cu patul armiei în piept pe străbunicul meu, Iordache Rotaru, om gospodar, o vreme primar al comunei. Bătrânul nu și-a revenit complet și avea să moară din cauza loviturilor doi ani mai târziu.

(Va urma)

VIAȚA ACADEMIEI

(urmare din pagina 2)

Inițiat de comandorul(r.) Ștefan Gheorghe și găzduit de Primăria Bârlad, evenimentul s-a bucurat de prezența unor personalități din domeniu, foști piloți profesioniști, în frunte cu general(r.) Iosif Rus, președintele ARPIA. Personalitatea Smarandei Brăescu, care a învățat vreme de 5 ani (1911-1916) la Școala Profesională de Fete *Neculai Roșca Codreanu* din Bârlad, a fost

Comandor (r) Ștefan Gheorghe

Momentul acordării Diplomei: Dumitru Boros, primarul municipiului, și gen. (r) Iosif Rus

Dezvelirea plăcii memoriale. În centrul imaginii, de la stg. la dr.: Iosif Rus, Elena Monu, Dumitru Boros, Ștefan Gheorghe

În fața Școlii, grupul participanților la festivitatea din 13 mai 2017

evocată de comandor Ștefan Gheorghe și de general Iosif Rus. În continuare, primarul municipiului, av. Dumitru Boros, a dat citire Hotărârii Consiliului Local și a înmănat dlui general Rus, *Diploma* prin care s-a acordat, postum, Smarandei Brăescu, titlul de Cetățean de Onoare. Conform programului stabilit, participanții la manifestare s-au deplasat în curtea fostei Școli Profesionale de Fete de pe B-dul Epureanu nr. 19, pentru a asista la dezvelirea Plăcii omagiale, amplasată pe fațada corpului central al acestei clădiri istorice. Iată inscripția ce se poate citi pe placă: *În această clădire, fosta Școală Profesională de Fete Neculai Roșca Codreanu, a învățat, între anii 1911-1916, (S)Maranda Brăescu (n. 21. 05. 1897 - d. 2.02. 1948), prima femeie parașutist, campioană mondială absolută (1932, Sacramento, California, SUA) și pilot în „Escadrila Albă”, în cel de-al doilea Război Mondial. Bârlad, 13.05.2017, Primar, av. Dumitru Boros.*

Martți, 15 mai 2017, Școala Gimnazială „George Tutoveanu” a organizat festivitatea de premiere a Concursului Național de Creație Literară

ce poartă numele poetului bârlădean. Școala a avut ca parteneri Academia Bârlădeană și Biblioteca Municipală „Stroe S. Belloescu”. Momentele premierii au alternat cu momente artistice susținute de elevii școlii.

CONSIILIUL LOCAL BÂRLAD PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BÂRLAD

ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ
Fondată în 1916

**vă invită,
duminică, 21 mai, ora 11.00,
la reuniunea festivă de mai 2017**

În program:

- o Lansare de carte:

C. D. ZELETIN, Scrieri 5. Principesa Elena Bibescu, marea pianistă, născută Kostaki Epureanu și începuturile carierei pariziene a lui George Enescu. Editura Spandugino, Colecția Distinguo, București, 2016.

- Cuvânt înainte: Elena Popoiu, Simion Bogdănescu
- Cuvântul autorului: C. D. Zeletin, *Cum a prins viață ideea cărții*

Moderator: Elena Monu

Duminică, 21 mai 2017, ora 11, programul reuniunii festive a fost dedicat domnului C.D.Zeletin, Președinte de Onoare al Academiei Bârlădene, care a jucat un rol primordial în revitalizarea Societății culturale bârlădene astăzi centenare. Prilejul l-a constituit apariția casetei în 2 volume, *Scrieri 5*, cu titlul *Principesa Elena Bibescu, marea pianistă, născută Kostaki Epureanu, și începuturile carierei pariziene a lui George Enescu*, colecția *Distinguo*, Editura Spandugino, operă de mare anvergură lansată în

21 mai 2017. C. D. Zeletin semnând autografe, înconjurat de Elena Popoiu, Elena Monu și Ștefan Constantinciu

Invitați de seamă: C. D. Zeletin și sora domniei sale, dr. Gabriela Sfințeanu Dimoftache

Atmosferă de sărbătoare la Academia Bârlădeană, în ziua Sfinților Împărați Constantin și Elena

noiembrie 2016, la București, primită cu admirație de un public avizat. Sala Academiei Bârlădene, arhiplină, i-a primit cu căldură pe cei doi oaspeți aleși: domnul C.D.Zeletin și sora domniei sale, doamna dr. Gabriela Sfințescu Dimoftache, aflată pentru prima dată la Bârlad. Despre personalitatea și opera scriitorului C.D.Zeletin au vorbit Simion Bogdănescu și Elena Popoiu. Moderatoarea reuniunii, tot o Elenă (Monu), i-a oferit cuvântul autorului. Răspunsul căruia a constat în a povesti cum a apărut și s-a îmbogățit, cu trecerea anilor, ideea Cărții; cuvânt care își merită pe deplin, în acest caz, majuscula! Zece cititori de C.D.Zeletin, posesori ai prețioasei case cu cele 2 volume, au primit autograful autorului.

Luni, 22 mai 2017, ora 11, la Cimitirul „Eternitatea” din Bârlad, Școala Gimnazială „Principesa Elena Bibescu” a organizat, ca în fiecare an, comemorarea patroanei sale spirituale, marea pianistă, născută Kostaki Epureanu. Marele merit în nașterea și menținerea acestei tradiții revine Președintelui de onoare al Academiei Bârlădene, președintei,

precum și directorilor școlii, profesorii Maricela Popa și Neli Dumitrașc. Publicul numeros prezent la ceremonie, format din profesori și elevi ai școlii, cât și din membri ai Academiei Bârlădene, a ascultat cu pioșenie slujba oficiată de preoții care, după tradiție, au citit Pomelnicul familiei lui Manolache Kostaki Epureanu. Emoționant, ca totdeauna, s-au adresat celor prezenți – în mod special elevilor – dl C.D. Zeletin și dna Elena Monu. Dl. Zeletin și sora domniei sale au dorit apoi să revadă locul mirabilei grădini a lui Tutoveanu, din care a rămas un petec... Însoțiți de dnele Elena Monu, Elena Popoiu și de dl Silviu Berteau, oaspeții s-au bucurat de primirea călduroasă a dnei ing. Georgeta Topală, care l-a cunoscut, în copilărie, pe G. Tutoveanu și locuiește în casa construită pe locul grădinii poetului.

Pe locul fostei grădini a lui G. Tutoveanu, d-na Gabriela Sfințescu Dimoftache, C.D. Zeletin, Elena Monu

Iunie 2017. În vara aniversării a 130 de ani de la nașterea preotului Toma Chiricuță, unul dintre cei trei întemeietori ai Academiei Bârlădene, Societatea noastră a primit și răspunde cu interes propunerii de colaborare venită din partea preotului Nicolae, parohul Bisericii Zlătari din București, colaborator al publicației bucureștene *Lumina*, propunere având ca scop organizarea programului omagial consacrat aniversării.

FESTIVITATEA DE PREMIERE A CONCURSULUI NAȚIONAL DE CREAȚIE LITERARĂ „GEORGE TUTOVEANU”

Acest concurs național de creație literară este înscris în Calendarul activităților educative naționale - 2017 (ediția a IX-a). Festivitatea de premiere a avut loc în cadrul activităților derulate în săptămâna „Școala altfel” (15-19 mai 2017).

Au participat, pentru cele două secțiuni, poezie și proză, peste 160 de elevi de la ciclurile primar (clasele II-IV) și gimnazial din 20 de județe, inclusiv municipiul București.

Partenerii locali au fost Academia Bârlădeană și Biblioteca „Stroe S. Belloescu”, care a sponsorizat concursul,

prin oferirea cărților în cadrul festivității de premiere. Pentru premiile oferite elevilor, au oferit sponsorizări Asociația de Părinți „G.T.-11” și Multim S.R.L..

Trofeul a fost obținut de către Găinaru George Sebastian, de la Colegiul Național „Vasile Alecsandri” Galați, îndrumător fiind prof. Laila Chitic.

Premiile acordate se găsesc pe site-ul școlii: scoalagtutoveanu.ro.

LUI GRIGORESCU

*Marelui Sacerdot închină
aceste prime cronice rimate*

Se legână în pas agale
Un mândru car purtat de boi:
Te duc pe ne-nturnata cale
Și-s albi ca neaua amândoi.

Iar carul tău, cât e de mare,
E-acoperit de-un lăvicer,
Și munții-nalți privesc din zare,
Și drumul parcă urcă-n cer.

Pe unde treci un vânt dă viață
Și-mbină felurimi de flori,
Precum ți se schimba la față
Paleta-n sute de culori.

Uimit de farmec o clipită,
De sus, păstorul legendar
Își lasă turma risipită
Privind cum trece mândrul car.

Și-acum, când carul se oprește
Și plâng tălăngile-n ecou,
Natura parcă retrăiește
Cel de pe urmă-al tău tablou.

Șt. O. Iosif, D. Anghel,
Din volumul *Caleidoscopul lui A. Mirea (1908-1911)*

www.academiabarladeana.ro/ e-mail: academic@academiabarladeana.ro

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală Academia Bârlădeană.

Anul XXIV, nr. 2(67), iunie 2017, Bârlad, Bd. Republicii nr. 235.

Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad.

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor șef), Ritta Mintiade, Bogdan Artene, Florian Pricop, Elena Popoiu, Eliza Artene, Constantin Romete.

Responsabili de număr: Elena Popoiu și Serghei Coloșenco

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad (Tel./Fax: 0335 425302)

Manuscrisele trimise pe adresa redacției se publică în ordinea necesităților redacționale. Materialele nepublicate nu se restituie.

Răspunderea pentru conținutul articolelor publicate aparține autorilor.